24 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 2002 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 171 (2616)

Ազգ
Azg
armenian daily

Շեւարդնաձեն ռուս տեսուչների է հրավիրել Պանկիս

Պանկիսի կիրճում ձերբակալված ահաբեկիչներից մեկն ադրբեջանցի է

ԹԲԻԼԻՍԻ, 23 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն հաստատել է իր առաջարկությունը Ռուսաստանին Պանկիսի կիրճ ուղարկել ռուս դիտորդների, որոնք «հնարավորություն կունենան հետեւել այնտեղ իրականացվող հակաւրեական եւ հակաահաբեկչական միջոցառումների ընթացքին»։ Այդ մասին Շեւարդնաձեն հայտարարել է երկուշաբթի ազգային ռադիոյի եթերում, հաղորդում է ՌԻԱ-«Նովոստին»։

Հատուկ գործողության արդյունքում, որ իրականացվել է Պանկիսի կիրճի երեք գյուղերում, ձերբակալվել են չորս զինված անձինք, որոնք հետախուզվում են քրեական հանցագործություններ կատարելու կասկածով։ Ձերբակալվածներից մեկը Ադրբեջանի քաղաքացի է, մնացածները՝ Վրաստանի։ Ձերբակալվածներից առգրավվել է մեծ քանակությամբ զենք եւ զինամթերք։

ՖԻՆԱՆՍԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

«Անառողջ բանկերը պետք է դուրս մղվեն»

Նշում են Կենտրոնական բանկի եւ «Հայէկոնոմբանկի» նախագահները

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Երեկ տնտեսական թեմաներով գրող լրագրողների համար ՀՀ Կենտրոնական բանկում սեմինար էին կազմակերպել «Քեյ Փի էմ Ջի ֆոնսալթինգ» եւ «Բարենց գրուպ» ընկերությունները՝ ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալության (USAID) հովանավորությամբ։ Սեմինարին հրավիրված էին «Արմենիա Քափր փրոգրամ» ընկերության նախագահ Վալերի Մեջլումյանը, «Հայէկոնոմբանկի» նախագահ Աշոտ Օսիպյանը, ԿԲ նախագահ Տիգրան Սարգսյանը, «Ֆայնենշլ թայմս» թերթի Արեւելյան Եվրոպայի գծով նախկին խմբագիր Թոնի Ռոբինսոնը։

Բանկային համակարգի եւ դրան հարակից խնդիրներին էին վերաբերում «Հայէկոնոմբանկի» եւ Կենտրոնական բանկի նախագահների ելույթները։ Առաջինը հիմնականում անդրադարձավ իր ղեկավարած եւ մյուս առեւտրային բանկերի գործունեությանը։ Նա դրական երեւույթ համարեց անառողջ բանկերին համակարգից դուրս մղելու գործընթացը։

Նրա կարծիքով, եթե մինչ այժմ 10 բանկ վերացել է, ապա եւս 10 բանկ պետք է վերանա։ Որպես օրինակ բերվեցին Լիտվան եւ Կանադան, որտեղ գործում են 9 եւ 7 բանկեր։ Մինչդեռ Հայաստանում այսօր 22 բանկ կա։ Այս առումով Աշոտ Օսիպյանը ողջունում է ԿԲ կոշտ քաղաքականությունը եւ մրցակցության սրվելը, բայց ընդգծելով, որ վերոնշյալ բանկերի համակարգից դուրս մղվելու պատճառը վատ կառավարման (մենեջմենթի) հետեւանք է։ Խնդրին անդրադարձավ նաեւ ԿԲ նախագահը, նշելով, որ Կենտրոնական բանկն այս առնչությամբ նկատի է ունեցել մերձբալթյան երկրների փորձը, որտեղ 1996 թ. բանկային համակարգում ճգնաժամային վիճակ ստեղծվեց։ Այդ փորձը նկատի ունենալով, ներկայումս 8 բանկերի սնանկացման գործընթացն այնպես տարվեց, որ այդ բոլոր բանկերից ընդամենը 300 ավանդատուների ավանդները հնարավոր չէ առայժմ վերադարձնել։

Տես ♦ էջ 3

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Մինսկի խմբի համանախագահները դարձյալ ժամանում են Երեւան

Սեպտեմբերի 25-ին հերթական անգամ մեր տարածաշրջան կժամանեն ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի եռանախագահները։ Ինչպես տեղեկացանք ՀՀ ԱԳՆ մամլո ծառայությունից, նրանք նախ կլինեն Երեւանում, այնուհետեւ կմեկնեն Ստեփանակերտ։ Ու դարձյալ վերադառնալով Երեւան՝ ռուս, ամերիկացի եւ ֆրանսիացի համանախագահները կմեկնեն Բաքու։

Առաջիկա այցի շրջանակներում, ինչպես եւ նախորդների, հավանաբար նախատեսվում են միջնորդների հանդիպումները Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահների, Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության իշխանությունների հետ։

Հիշեցնենք, որ սեպտեմբերի 11-ին հրավիրած իր մամլո ասուլիսում ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը նշեց, թե միջնորդների առաջիկա այցից մեծ ակնկալիքներ չկան, բայց, այնուամենայնիվ, նրանց համար հետաքրքրական պիտի լինի Քոչարյան-Ալիեւ վերջին հանդիպման մանրամասներին ծանոթանալը։

Լ. Գ.

Ալիեւը Մոսկվայում

ՄՈՍԿՎԱ, 23 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը երկուշաբթի աշխատանքային այցով ժամանել է Մոսկվա։ Ադրբեջանի ղեկավարի ինքնաթիռը վայրէջք է կատարել մայրաքաղաքի «Վնուկովո» օդանավակայանում, հաղորդում է «Գազետա.ռու»-ն։ Օդանավի սանդուղքի մոտ Ադրբեջանի նախագահին դիմավորել է Ռուսաստանի արտաքին գործերի առաջին փոխնախարար Վյաչեսլավ Տրուբնիկովը։ Ալիեւի այցի առաջին օրվա ծրագրով նախատեսված են բանակցություններ Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինի հետ։ Ըստ ռուսական պետության ղեկավարի մամլո քարտուղար Ալեքսեյ Գրոմովի, առաջիկա հանդիպմանը կշարունակվի համագործակցության հետագա քննարկումը վառելիքա-էներգետիկական ոլորտում, մասնավորապես Կասպից ծովի ռեսուրսների յուրացման եւ պաշտպանության գործում։ Բացի այդ, երկու երկրների առաջնորդները ծրագրում են արծարծել ԱՊՀ առաջիկա՝ Քիշնեւի գագաթաժողովի նախապատրաստության հարցերը։

Հանդիպում Գերմանիայի Դաշնության դեսպանի հետ

Սեպտեմբերի 23-ին Թեքեյան կենտրոնում Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը, վարչության անդամներ Հրայր Կարապետյանը եւ Մեխակ Գեւորգյանը հանդիպում են ունեցել ՀՀ-ում Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության դեսպան Հանս-Վուլֆ Բարթելսի հետ։

Տեղի ունեցած զրույցի ընթացքում ՀՌԱԿ վարչականները համառոտ ներկայացրել են կուսակցության պատմությունը, քաղաքական դիրքորոշումները երկրի ներկա սոցիալ-տնտեսական զարգացումների շուրջ։

Երկկողմ վստահություն է հայտնվել շարունակելու արդյունավետ փոխհարաբերությունները կուսակցության եւ դեսպանատան միջեւ։

Թուրքիան կպաշտպանի Ղարաբաղի վերաբերյալ Ադրբեջանի ամեն մի որոշում

Բաքվում ստորագրվեց համատեղ արտադրության համաձայնագիր

Բաքվում Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար Սաֆար Աբիեւի հետ վարած բանակցություններից հետո Թուրքիայի զինված ուժերի գլխավոր շտաբի նյութատեխնիկական վարչության պետ, գեներալ-լեյտենանտ Սաֆեթ Քայան հայտարարել է, որ Թուրքիան «պատրաստ է պաշտպանել Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման վերաբերյալ Ադրբեջանի ամեն մի որոշում»։

Այդ մասին հաղորդելով՝ Ադրբեջանի պաշտպանության նախարարությունը երեկ նշեց, որ թուրքական զինվորական պատվիրակության այցն ավարտվել է նյութատեխնիկական միջոցների համատեղ օգտագործմանը վերաբերող արտադրության ստորագրմամբ։ Ըստ ՌԻԱ գործակալության, փաստաթուղթը նախատեսում է Թուրքիայի անհատույց նյութատեխնիկական օգնությունն Ադրբեջանի զինված ուժերին։ Հանդիպման ժամանակ Սաֆար Աբիեւը հայտարարել է, որ Թուրքիայի զինված ուժերը համակողմանիորեն օգնում են Ադրբեջանին։

«Կովկասյան քառյակի» հանդիպում հոկտեմբերին

ՄՈՍԿՎԱ, 23 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Դաշնության խորհուրդը ակտիվորեն ներգրավվել է Ռուսաստանի եւ Վրաստանի հարաբերությունների նորմալացման գործում, երկուշաբթի լրագրողներին հայտարարել է Դաշնության խորհրդի նախագահ Սերգեյ Միրոնովը։ «Ես կանոնավորապես շփվում եմ վրաց խորհրդարանի նախագահ Նինո Բուրջանաձեի հետ։ Կարծում եմ, Վրաստանը պետք է համարժեք քայլեր ձեռնարկի միջազգային ահաբեկչության դեմ պայքարի ուղղությամբ եւ ռուսական կողմին հանձնի ձերբակալված 12 գրոհայիններին», ընդգծել է Միրոնովը։ Այդ առնչությամբ նա «Ինտերֆաքսին» հայտնել է, որ հերթական հանդիպումը Ռուսաստանի, Ադրբեջանի, Հայաստանի եւ Վրաստանի խորհրդարանների նախագահների մասնակցությամբ կկայանա Թբիլիսիում, հոկտեմբերի 11-12-ը։

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Շրյոդերը հաղթեց եւ Գերմանիայի կանցլերը կլինի եւս 4 տարի

Գերմանիայում կիրակի օրն անցկացված խորհրդարանական ընտրություններում հաղթել են սոցիալ-դեմոկրատները եւ նրանց դաշնակից «կանաչները»։ Սա նշանակում է, որ կանցլեր Գերհարդ Շրյոդերը եւ արտգործնախարար Յոշկա Ֆիշերը կարող են ձեռնամուխ լինել նոր կառավարության կազմավորմանը։ Երեկ առավոտյան գերմանական բոլոր առաջատար հեռուստաալիքները հաղորդեցին, որ Գերմանիայի սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցությունը (ԳՍԴԿ) ստացել է ձայների 38,6 տոկոսը, Քրիստոնեա-դեմոկրատական միություն/Քրիստոնեա-սոցիալիստական միությունը (ՔԴՄ/ՔՍՄ)՝ 38,3, Դաշինք-90/«Կանաչները»՝ 8,6, Ազատ ժողովրդավարական կուսակցությունը (ԱԺԿ)՝ 7,3, ժողովրդավարական սոցիալիզմի կուսակցությունը (ԺՍԿ)՝ 4,2 տոկոս։

Այսպիսով, ԳՍԴԿ-ն Բունդեսթագում կստանա 255 տեղ, ՔԴՄ/ՔՍՄ՝ 248, «Կանաչները»՝ 55, ԱԺԿ-ն՝ 47, ԺՍԿ-ն՝ 2 տեղ։ ՌԻԱ գործակալությունը հաղորդում է, որ Գերմանիայի նոր խորհրդարանում նախատեսված 598-ի փոխարեն 607 պատգամավոր է լինելու հավելյալ «ուղղակի» մանդատների պատճառով։

Կառավարող «կարմիր-կանաչ» կոալիցիան 310 մանդատով բացարձակ մեծամասնություն կկազմի խորհրդարանում, իսկ ընդդիմությունը (ՔԴՄ/ՔՍՄ եւ ԱԺԿ) կունենա 295 տեղ։ Դիտորդներն արձանագրում են, որ ԳՍԴԿ-ն հաղթել է նվազագույն առավելությամբ։ Ըստ որում, դա հայտնի է դարձել ձայների հաշվառման վերջին պահին, իսկ մինչ այդ իրեն հաղթող էր հռչակել ընդդիմադիր ՔԴՄ/ՔՍՄ-ն Էդմունդ Շտոյբերի գլխավորությամբ։

Եվրոպական մի շարք երկրներում դրականորեն է գնահատվել ԳՍԴԿ-ի եւ «Կանաչների» հաղթանակը, ո-

րը կանխեց Գերմանիայի աջ տեղաշարժը։ Միաժամանակ լայնորեն մեկնաբանվում է ԺՍԿ-ի լիակատար ձախողումը, որը Գերմանիայի վերամիավորումից հետո 12 տարի շարունակ զգալի տեղ էր զբաղեցնում խորհրդարանում։ Ենթադրվում է, որ Շրյոդերի կուսակցության ԳՍԴԿ-ի հաղթանակին մասամբ նպաստել են հակաիրաքյան պատերազմի դեմ կանցլերի ունեցած ելույթները։

Պ. Ք.

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

Հանդիպում Թեքեյան կենտրոնում

Սեպտեմբերի 23-ին Թեքեյան կենտրոնում ՀՌԱԿ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը եւ վարչության անդամ Գառնիկ Հովակիմյանը հանդիպել են Միավորված ազգերի կազմակերպության աշխատակիցներ Օլիվեր Ադամսի (ԱՄՆ) եւ Բարբարա Քալաշյանի (Հայաստանի ներկայացուցչություն) հետ:

Տեղի ունեցած զրույցի ընթացքում խոսակցություն է ծավալվել առաջիկա ընտրություններին առնչվող կազմակերպական խնդիրների շուրջ:

ՀՌԱԿ ներկայացուցիչները հաստատել են իրենց վճռականությունն առաջիկա ընտրություններում արձանագրել Հայաստանում առաջընթաց ժողովրդավարական գործընթացներում:

Նորագիրներ Ալավերդի քաղաքում

Օրերս Ալավերդիում հերթական նիստն էր անցկացնում քաղաքի ՀՌԱԿ նույնանուն ակումբը: Այս անգամ առիթը կրկին նորագիրների ընդունելությունն էր: Ինչպես հանդիպման ժամանակ նշեց Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության փոխատենապետ Հարություն Առաքելյանը, Լոռու մարզը եւ մասնավորապես Ալավերդի քաղաքը վերջին 10 տարվա ընթացքում տնտեսական բազմաթիվ հիմնահարցերի առաջ է կանգնել: Դրա պատճառն, իհարկե, տնտեսական սխալ քաղաքականությունն էր, որը վարում էին նախկին իշխանավորները: Եվ այս դրությունից դուրս գալու համար ալավերդցիները փորձում են ուղիներ գտնել: Նրանք տնտեսական նոր ծրագրեր են առաջարկում, որոնք սիրով ընդունում է ՀՌԱԿ կուսակցության վարչությունը:

Առավել կարեւոր է քաղաքական գործունեությունն այստեղ: Կարճ ժամանակ անց կայանալու են տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններ: Իսկ այս իմաստով զգալի աշխատանք են կատարում քաղաքի ռամկավարները, որոնք ուժ են դարձել քաղաքում: ՀՌԱԿ «Ալավերդի» ակումբի ատենապետ, Ալավերդու փոխքաղաքապետ Արա Թովմասյանը համոզված է, որ ակումբը համալրող այս 10 երիտասարդները զգալի աշխատանք կկատարեն շատ հարցեր լուծելու համար:

Ս. Մ.

Հին խմբի նոր ղեկավարը

Երեկ հայտնի դարձավ, որ «Ագրարդյունաբերական ժողովրդական միավորում» ԱԺ պատգամավորական խումբը ընտրել է իր նոր ղեկավարին՝ ի դեմս նույն խմբի անդամ Վլադիմիր Բադալյանի: Խմբի քարտուղար է ընտրվել Մարտին Հովհաննիսյանը: Հիշեցնենք, որ ԱԺ նախորդ նստաշրջանի ընթացքում խումբը հրաժարվել էր իր նախագահից՝ Քաղաքացիների միության նախագահ, ԱԺ պատգամավոր Հմայակ Հովհաննիսյանից: Վերջինս, սակայն, հայտարարել էր, թե ինքն է ինքնակամ թողել խմբի ղեկավարի պարտականությունները, այլ ոչ թե իրեն հեռացրել են: Ի դեպ, նախկինում Վլադիմիր Բադալյանը եւ Հմայակ Հովհաննիսյանը հատկապես հայտարարությունների հրապարակման գործում բավականին ակտիվորեն համագործակցում էին:

Գ. Ա.

Պարտքերը գրում ենք «սառույցին», որ նոր պարտքե՞ր կուտակենք

Կառավարությունը 42 մլրդ դրամ է «նվիրաբերում» ջուր սպառողներին

«Խմելու ջրի գծով մենք կանխատեսում ենք 2 մլրդ 230 մլն դրամի հավաքում, ոռոգման ջրի գծով՝ 2 մլրդ 800 մլն դրամի հավաքում, ընդհանուր առմամբ՝ 5 մլրդ 140 մլն դրամ», խորհրդարանում երեկ հայտարարեց «Միասնություն» խմբակցության անդամ, պատգամավոր Գագիկ Մելիքյանը:

Նման լավատեսական տրամադրությունը բացատրվում էր նրանով, որ հիշյալ պատգամավորը համահեղինակության կարգով խորհրդարանի դատին է հանձնում իր տեսակի մեջ թերեւս աննախադեպ մի օրինագիծ: «Խմելու եւ ոռոգման ջրերի մատակարարման, ջրահեռացման ու կեղտաջրերի մաքրման դիմաց առաջացած պարտավորությունների գծով վճարման արտոնություններ սահմանելու մասին» վերնագրով օրինագծով նախատեսվում է մինչեւ 2000 հունվարի մեկը խմելու ջրի գծով առաջացած ողջ պարտքը համարել գանձման ոչ ենթակա: Իսկ պարտքի ընդհանուր արժեքը մինչեւ 2002 թ. կազմում է 39 մլրդ դրամ: Նույնպիսի արտոնություն է նախատեսված նաեւ ոռոգման ջրի մասով, որն ընդհանուր առմամբ գերազանցում է 3,5 մլրդ դրամը: Այս արտոնությունը, որն իրավամբ կարելի է «համաներում» որակել, այսքանով սակայն չի սահմանափակվում: 2000-2002 թթ. խմելու ջրի մասով կուտակված պարտքերը համարվում են գանձման ոչ ենթակա, եթե շուրջօրյա ջրամատակարարում ստացող սպառողը վճարել է պարտքի 35 տոկոսը, իսկ ժամային գրաֆիկով օգտվող սպառողը՝ 30 տոկոսը:

Այս «համաներումը» փաստորեն կատարվում է այն ջուրսպառողների համար, որոնք տարիների ընթացքում կուտակած հսկայական պարտքերը այլեւս ի վիճակի չեն վճարելու:

Մի կողմից դրանք այն սպառողներն են, որոնք ջուր չեն ստացել, սակայն պարտքը մեխանիկորեն կուտակվել է, մյուս կողմից՝ նրանք, ովքեր առաջինների ստվերի տակ թեեւ ջուր ստացել են, սակայն խուսափել են վճարելուց: Եթե առաջինների մասով օրենքը սոցիալական խնդիր է լուծելու, ապա մյուսների համար փրկության լավագույն ճանապարհն է դառնում:

Այս հանգամանքը հասկանում են եւ կառավարությունը, եւ խորհրդարանը, եւ բոլոր սպառողները: Սակայն գործադիրը ստեղծված անլուծելի ճահճային վիճակից դուրս ելնելու այլ ելք չի տեսնում: Կառավարությանը կից ջրային ռեսուրսների կոմիտեի նախագահ Գագիկ Մարտիրոսյանը նշեց, թե ջրային ռեսուրսների օպտիմալ օգտագործման ծրագիրը եւ ջուր մատակարարող կազմակերպությունների ֆինանսական առողջացման նպատակադրումն իրագործելու համար անհրաժեշտ է ստեղծել զրոյական իրավիճակ, որպեսզի հետագայում հստակ լինի գործընթացների արդյունավետությունը: Դա տրամաբանական է, քանի որ, Գագիկ Մելիքյանի տվյալներով, մինչեւ 2000 թ. կուտակված պարտքերի հիմնական մասը անհուսալի է որակվել, այսինքն՝ ըստ էության, կորած պարտքեր:

Սակայն պետք է ընդունել, որ չվճարումների կողքին եղել են նաեւ բազմաթիվ կանոնավոր վճարող սպառողներ: Առանձին պատգամավորներ տարակուսանք հայտնեցին, թե վերջիններս կարող են փաստի առջեւ կանգնել, քանի որ նրանց վճարումներն ավելորդ են եղել: Սակայն Գագիկ Մարտիրոսյանը հայտարարեց, թե «բոլոր գերվճարները համարվելու են գերվճար եւ դրա դիմաց մարդիկ առաջանցիկ ջուր են ստանալու, հետո ամեն ինչ կհավասարվի: Գերվճարները միանշանակ չեն կորելու»:

Այսպիսով, փաստորեն կառավարությունը եւս կողմնակից է հարցի այս կերպ լուծմանը: Թե ինչու 2000-2002 թթ. պարտքերը եւս ամբողջությամբ չեն զիջվում՝ Մարտիրոսյանը բացատրեց նրանով, թե «համաներումն» այդ դեպքում 4 մլրդ դրամ ավելին կարժենա՝ կազմելով 43 մլրդ դրամ: Բացի այդ, առանձին խնդիրներ են առաջանում նաեւ քաղաքացիական օրենսգրքի հետ կապված: Այս տեսակետից ընտրված տարբերակը բավականին ճկուն է համարվում:

Չնայած դրան, ակնհայտ է, որ օրինագիծն ամբողջությամբ ի զորու չէ ողջ հարցերը կարգավորելու: Մասնավորապես անպատասխան է մնում այն սպառողների հարցը, որոնք թեեւ ջուր չեն ստացել եւ բնականաբար չեն վճարել, սակայն պարտքեր չեն կուտակել: Խոսքը հատկապես վերաբերում է 2000-2002 թթ.: Եվ կառավարությունը, եւ օրենսդիրը միանշանակ համաձայն են, որ այդ պարտքերը պետք է զիջվեն: ԱԺ սոցիալական, բնապահպանության եւ առողջապահության հարցերով հանձնաժողովի նախագահ Գագիկ Թադեւոսյանը մասնավորապես աբսուրդ համարեց այն իրողությունը, երբ գանձումը փորձ է արվում կատարել մի բանի դիմաց, ինչը չի տրվել:

Ջրային ռեսուրսների կոմիտեի նախագահը հարցը կառավարության լուծելին է համարում միայն այնքանով, որքանով առնչվում է աղքատ, անվճարունակ սպառողներին: Այն էլ միայն ջրաչափերի տեղադրման միջոցով (իր հաշվին), ինչը բնականաբար չի տարածվում դրա տեղադրման պահին նախորդող շրջանին: Մյուսների մասով Գագիկ Մարտիրոսյանը միանշանակ մեկ լուծում է տեսնում, որքան շուտ մարդիկ ջրաչափեր տեղադրեն, այնքան ավելի շուտ եւ շատ ջուր կստանան: «Եթե դու վաղը հաշվիչ կտեղադրես, քանի լիտր կստանաս, այնքան կվճարես: Այլ բան է, եթե դու ասես ես՝ ոչ միայն պատրաստ եմ որքան ստացել եմ, այնքանի դիմաց վճարեմ, այլ ուզում եմ շուրջօրյա ջուր ունենալ եւ ամբողջությամբ վճարել: Մենք էլ հայտարարում ենք, որ պատրաստ ենք բոլորին շուրջօրյա ջուր տալ: Հավաքվեք, ձեր շենքում «համատիրություն» ստեղծեք, նրա հետ պայմանագիր կնքենք, մենք էլ նրան ճանաչենք եւ ինչ գրաֆիկ պատվիրեք, այնքան էլ կստանաք», համարում է Գագիկ Մարտիրոսյանը:

Սակայն դա նշանակում է հարցի լուծումը շենքերի բնակիչների վրա գցել, քանի որ շատերն արդեն գիտեն եւ հիասթափվել են «համատիրությունների» հետ գործ ունենալուց, իսկ կոնկրետ ջրամատակարարման առումով մյուսները չեն կարող եւ չեն էլ ուզում նման կառույցներ ստեղծել: Եվ ինչպես ստեղծել, եթե, ասենք, 5, 6, 7-րդ հարկերում ապրող եւ անգամ գրաֆիկով ջուր ստացող բնակիչների նմանատիպ կոչերը 1-ին, 2-րդ հարկերում շուրջօրյա ջուր ստացող բնակիչների «չհասկացող» ականջների հետեւն են ընկնում:

Եվ եթե պարտքերի զիջման «արարողությունը» հարցի բուն լուծումն, այնուամենայնիվ, գցում է սպառողների վրա, ապա զարմանալի չի լինի, եթե 3-4 տարի հետո ջրամատակարարման դիմաց առաջացած նոր պարտքերի «համաներման» հանդիսավոր արարողություն կատարվի, այն էլ ընտրությունների նախաշեմին:

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

«ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ 27»

Ո՞ւր է տեսաերիզը. Ոչ մի ուժային այդ մասին չգիտի

«Հոկտեմբերի 27»-ի գործով դատավարությունը կիսակաթվածահար վիճակում է: Վերջին նիստերի համար սովորական է դառնում միայն օրվա կեսն աշխատելու տարբերակը:

Երեկ դատարան էր ներկայացել ԱԺ պատգամավոր, տուժող Ժորա Գալստյանը: Ողջ ցուցմունքի ընթացքում հետաքրքրականը, թերեւս, այն էր, որ եթե 3 տարին ազդել էր մյուս տուժողների հիշողության վրա՝ բացասական առումով, ապա պրն Գալստյանի հիշողությունը «պայծառացել» էր:

Իր նախնական ցուցմունքում տուժողը նշել էր, որ գրեթե ոչինչ չի տեսել: Դատաքննական ցուցմունքում Ժորա Գալստյանը սկսեց նկարագրել որոշ մանրամասներ (թեեւ անկարեւոր):

Այս ակնհայտ հակասության առումով պրն Գալստյանը պնդեց դատաքննական ցուցմունքը:

Այնուհետեւ դատավոր Սամվել Ուզունյանը հրապարակեց մի քանի ամիս առաջ Վազգեն Սարգսյանի իրավահաջորդի շահերի պաշտպան Օլեգ Յունոշեւի արած միջնորդության պատասխանները ուժային նախարարություններից: Հիշեցնենք, որ միջնորդությունը վերաբերում էր ՊՆ-ում Ալեքսան Հարությունյանի արած հայտարարությունների տեսաերիզին:

Պաշտպանության նախարարությունը նախարարի ստորագրությամբ հաստատել էր Ալեքսան Հարությունյանի՝ ՊՆ-ում գտնվելն ու տեսագրման փաստը: Սակայն հայտնում էր, որ տեսաժապավենի որոնման աշխատանքները նախարարության կողմից արդյունքի չեն հասել:

Ըստ ստացված գրության, ապարդյուն են եղել նաեւ ՆԳՆ ջանքերը: ԱԱՆ-ից էլ պատասխանել էին, որ դա իրենց իրավասության մեջ չէ, այլ վերաբերում է անջատված մասով նախաքննությունը վարող զինդատախազությանը:

Զինդատախազությունից էլ, իր հերթին, պարզաբանել են, որ քննչական խմբին հանձնարարվել է այդ ուղղությամբ աշխատանքներ տանել:

Այս պատասխանները չբավարարեցին փաստաբան Յունոշեւին: Վերջինս կրկնեց միջնորդությունը, պահանջելով, որ հայտնաբերվի տեսաերիզն ու հարցաքննվեն ՊՆ-ում գտնված անձինք՝ Ալեքսան Հարությունյանը, Վլադիմիր Գասպարյանը, Սամվել Գրիգորյանը, Աստվածատուր Պետրոսյանը, Արտակ Զեյնալյանը:

Ամբաստանյալ Նաիրի Հունանյանը հայտարարեց, որ Յունոշեւի միջնորդությունը քաղաքական շարժառիթներ ունի:

Ինչեւէ, Կարեն Դեմիրճյանի իրավահաջորդի շահերի ներկայացուցիչ Աշոտ Սարգսյանը միացավ Յունոշեւի միջնորդությանը՝ նշված անձանց անմիջապես տուժողներից հետո հարցաքննելու համար:

Միջնորդությունը բավարարվեց մասնակի: Որոշվեց օպերատիվ ծառայություններին հանձնարարել պարզել տեսաերիզի որտեղ լինելը, իսկ հիշատակված անձանց հարցաքննության մասով միջնորդությունը կքննարկվի ավելի ուշ:

Երեկ դատարան պետք է ներկայանար նաեւ մշակույթի, սպորտի եւ երիտասարդության հարցերով նախարար Ռոլանդ Շառոյանը:

Նա չներկայացավ:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ժԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածը «Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

«Թուրքիան իրոք պատրաստվում էր հարձակվել Հայաստանի վրա 1993-ի աշնանը»

Ասում է Հայաստանի ԱԱՊՎ այն ժամանակվա ղեկավար Էդուարդ Սիմոնյանցը

***ԵՐԵՎԱՆ, 23 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ:** Օրերս հայկական մամուլում հայտնվեց սենսացիոն հաղորդում, որ 1993 թվականի հոկտեմբերին Թուրքիան մտադրվել էր ներխուժել Հայաստանի տարածք: Վկայաբերելով հետախուզական տվյալներ, որ իրեն հաղորդել է Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանը եւ հաստատել Երեւանում ԱՄՆ դեսպան Հարրի Գիլմորը, Հայաստանում Հունաստանի այն տարիների դեսպանը հայտարարել է, որ Հայաստանի իշխանությունները տեղեկացվել են հնարավոր սադրանքի մասին եւ երկրի Ազգային անվտանգության խորհուրդը զորքերը բարձր մարտական պատրաստության է փոխադրել: Այս հայտարարությունը մեկնաբանելու խնդրանքով «ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ»-ի թղթակից Սուսաննա Պետրոսյանը դիմեց գեներալ-մայոր Էդուարդ Սիմոնյանցին, որը 1993-94 թթ. գլխավորում էր Հայաստանի ազգային անվտանգության պետական վարչությունը:*

– Որքանո՞վ է իրականությանը համապատասխանում Հայաստանում Հունաստանի նախկին դեսպան Լ. Խրիզանտոպուլոսի հայտարարությունը:

– Թուրքիան, իրոք, 1993 թվականի աշնանը պատրաստվում էր հարձակվել Հայաստանի վրա: Ընդ որում, դա միակ դեպքը չէ. մի քանի տարի շարունակ, մի քանի անգամ Հայաստանի տարածք տարբեր ուղղություններով թուրքական զորքերի ներխուժման իրական սպառնալիք է եղել, այդ թվում եւ այն դրվագում, որի մասին ասում է Հայաստանում Հունաստանի նախկին դեսպանը: Կարող եմ միանշանակ հայտարարել, որ թուրքական զորքերի Հայաստան ներխուժման հնարավորության մասին տեղեկատվությունը մեզ մոտ ստացվում էր ոչ միայն դիվանագիտական աղբյուրներից: Անվտանգության խորհրդի որոշմամբ, իրոք, ձեռնարկվեցին համապատասխան միջոցներ: Նախագահի ազգային անվտանգության գծով գլխավոր խորհրդականի աշխատակազմի որոշմամբ, գործի դրվեցին հնարավոր բոլոր ռեսուրսները, այդ թվում ռազմական, քաղաքական եւ դիվանագիտական: Ինչպես հայտնի է, բուն ներխուժումը այդպես էլ տեղի չունեցավ: Տեղ գտան իրական սպառնալիքներ, ընդհուպ թուրքական բանակը վերատեղաբաշխվեց Հայաստանի հետ սահմանում, հիմնվեցին կառավարման դաշտային շտաբներ, զորքերը ամբողջովին համալրվեցին եւ անձնակազմով, եւ տեխնիկայով, եւ սպառազինություններով: Ներխուժման սպառնալիքի իրողությունը չափազանց բարձր էր:

Չեմ ուզում խոսել անմիջականորեն ժամկետների մասին, նման բնույթի սպառնալիքները մի անգամ չեն եղել 1993 թվականին, այդ թվում եւ աշնան շրջանում, որի մասին ասում է Հունաստանի դեսպանը:

– Իսկ ինչպե՞ս հաջողվեց կանխարգելել այդ սպառնալիքը:

– Կրկնում եմ, թուրքական բանակը վերատեղակայվել էր Հայաստանի հետ սահմանում, գործի էին դրվել կառավարման բոլոր կետերը: Սպառնալիքը ավելի քան իրական էր: Ինչպիսի մեթոդներով հաջողվեց կանխարգելել, գործնականորեն շրջափակել, կարծում եմ, որ դեռ չի եկել ժամանակը բացեիբաց տեղեկատվություն տալու այդ հարցով, ես դրա իրավունքը չունեմ:

1993 թվականին տարածաշրջանում տեղի ունեցող իրադարձություններում թուրքական գործոնը, որպես այդպիսին, չափազանց էական դեր էր խաղում: Նկատի ունեմ եւ ղարաբաղյան դիմակայությունը, եւ հնարավոր բոլոր քաղաքական եւ դիվանագիտական դեմարշները, որ ձեռնարկվում էին տարբեր պետությունների կողմից, եւ բանակցությունները հնարավոր բոլոր շփումների հաստատման ուղղությամբ, այդ թվում եւ հենց Թուրքիայի հետ, իսկ մյուս կողմից՝ այդ իրադարձությունները հանգեցրին փոխհարաբերությունների սառնության եւ այլն: Այդ ֆոնի վրա տարածաշրջանի իրադարձություններին, հատկապես ղարաբաղյան դիմակայությանը Թուրքիայի ռազմական միջամտության անմիջական սպառնալիքը մեծ էր: Թուրքիան բավականին ակտիվ պատրաստվում էր անձամբ միջամտել ղարաբաղյան հարցին, այդ թվում եւ ռազմական ճանապարհով. դա փաստ է:

Էլ չենք խոսում այն մասին, որ Թուրքիան միշտ օգնում էր Ադրբեջանին եւ սպառազինությամբ, եւ զինամթերքով, եւ հրահանգիչներով եւ այլն. դա ինքնին այդպես է եւ ասես ֆոնային երեւույթ: Սակայն բանն այն է, որ դա, նրանց կարծիքով, քիչ էր, եւ նրանք պատրաստվում էին իրական ներխուժման:

– Որքանո՞վ է այժմ իրական թուրքական ներխուժման սպառնալիքը: Առկա՞ է արդյոք նույն չափով, ինչ 1993 թվականին:

– Ոչ: Վտանգի տեսակետից, թուրքական ներխուժումն այսօր շատ ու շատ պակաս իրական է, քան 1992-94 թթ.՝ անհամեմատելի է: Սակայն սկզբունքորեն դա բացառված չէ: Իրադարձությունները կարող են ծավալվել ամենաանսպասելի ձեւով եւ կարող են պայմաններ ստեղծվել, երբ գայթակղությունը Թուրքիայի համար բավականին մեծ կլինի, իսկ ընդհանուր վիճակը կնպաստի այդ բնույթի որոշման ընդունմանը, այդ պատճառով խոսել այն մասին, որ այդ վտանգը 100%-ով բացառված է, ճիշտ չէր լինի, սակայն հավանականությունը այսօրվա դրությամբ բավականին փոքր է:

– Ինչի՞ հետ է դա կապված, մի՞թե նրանք սկսել են ավելի իրատեսորե՞ն գնահատել իրավիճակը:

– Ոչ միայն դա: Բանն այն է, որ Թուրքիային այժմ օբյեկտիվորեն շահավետ չէ մտնել որեւէ ռազմական հակամարտության մեջ, դրանից ավելի, ինչին այսօր նրանց այսպես թե այնպես կողմնորոշում եւ կոչ է անում ԱՄՆ-ը: Դա եւ մասնակցությունն է հակաահաբեկչական գործողություններին, եւ հնարավոր ներխուժումը Իրաք եւ այլն: Այս ֆոնի վրա Թուրքիայի համար անթույլատրելի շքեղություն կլիներ որեւէ այլ բարդություն հարուցել թուրքական զորքերի անմիջական մասնակցությամբ:

Կարծում եմ, որ նույնիսկ միայն դա միանգամայն բավական է խոսելու համար այսօրվա դրությամբ Հայաստանի կամ Ղարաբաղի տարածքում Թուրքիայի մասնակցությամբ հակամարտության փոքր հնարավորության մասին:

ՍՈՒՍԱՆՆԱ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
«Նոյյան տապան»

Հույն դեսպանի գրքի շնորհանդեսը Օտտավայում

Սեպտեմբերի 19-ին Օտտավայում, Կանադայի ազգային գրադարանում տեղի ունեցավ Հայաստանում 1993-94 թթ. Հունաստանի առաջին դեսպան, ներկայումս Կանադայում Հունաստանի դեսպան Լեոնիդաս Խրիզանտոպուլոսի «Կովկասյան ժամանակագրություն. պետության ստեղծումը եւ դիվանագիտությունը Հայաստանում, 1993-94 թթ.» գրքի շնորհանդեսը: Գրքի հրատարակիչն է ամերիկյան «Կոմիտաս» ինստիտուտը:

Գրքի շնորհանդեսը շնորհակալական խոսքով բացեց Կանադայում ՀՀ դեսպան Ա. Պապյանը, այնուհետեւ գրքի ծանոթացման ելույթով հանդես եկավ հեղինակը:

Շնորհանդեսին մասնակցում էին Կանադայում հավատարմագրված դեսպաններ, դիվանագետներ, հույն եւ հայ համայնքի ներկայացուցիչներ:

Պարգեւատրումներ Անկախության տոնի առթիվ

Հայաստանի Հանրապետության անկախության հռչակման 11-րդ տարեդարձի առթիվ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը սեպտեմբերի 20-ին հրամանագիր է ստորագրել պաշտպանության, ներքին գործերի, ազգային անվտանգության նախարարությունների մի խումբ ծառայողների ՀՀ շքանշաններով եւ մեդալներով պարգեւատրելու մասին:

Ազգային մշակույթի եւ կրթության բնագավառներում ներդրած նշանակալի ավանդի համար, Հանրապետության նախագահի նույն օրվա հրամանագրով Մովսես Խորենացու մեդալով պարգեւատրվել են.

Վլադիլեն Բալյանը՝ կոմպոզիտոր, **Ատոմ Էգոյանը**՝ սփյուռքահայ կինոռեժիսոր, **Համլիկ Կիրակոսյանը**՝ Շիրակի մարզպետարանի մշակույթի վարչության պետ, **Անուշ Մաթեւոսյանը**՝ սփյուռքահայ բարերար, **Թովմաս Պողոսյանը**՝ Հայաստանի հանրային ռադիոյի «Սայաթ-Նովա» աշուղական երգի համույթի գեղարվեստական ղեկավար, **Արտեմ Սարգսյանը**՝ ՀՀ ԳԱԱ Հր. Աճառյանի անվան լեզվաբանության ինստիտուտի խմբի ղեկավար, բանասիրական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Մոսկվայում նշվեց Հայաստանի Անկախության տոնը

Մոսկվայի «Պրեզիդենտ-հոթել» հյուրանոցում կազմակերպված միջոցառումը, որ նախաձեռնել էր ՌԴ-ում Հայաստանի Հանրապետության դեսպանատունը, տեղի ունեցավ սեպտեմբերի 20-ի երեկոյան: Մի քանի հարյուր հրավիրվածներին, որոնց թվում էին ՀՀ ԱԺ նախագահ Արմեն Խաչատրյանը, ԱԺ պատգամավորներ, ՌԴ գիտության, արդյունաբերության եւ տեխնոլոգիաների նախարար, հայ-ռուսական միջկառավարական տնտեսական համագործակցության հանձնաժողովի համանախագահ Իլյա Կլեբանովը, ՌԴ ԱԳ նախարարի տեղակալ եւ Կասպից հարցերով ՌԴ նախագահի հատուկ ներկայացուցիչ Վիկտոր Կալյուժնին, ՌԴ Դաշնային ժողովի նախագահ Սերգեյ Միրոնովը, ՌԴ Պետդումայի փոխխոսնակ Վլադիմիր Ժիրինովսկին, պատգամավոր Իոսիֆ Կոբզոնը, ՌԴ կառավարության, ԱԳՆ-ի, օտարերկրյա դեսպանատների դիվանագիտական ներկայացուցիչներ, Ռուսաստանի հայերի միության նախագահ Արա Աբրահամյանը, Ռուսաստանի քաղաքական, հասարակական ոլորտների անվանի ներկայացուցիչներ, ողջույնի խոսքով դիմեց ՌԴ-ում ՀՀ դեսպան Արմեն Սմբատյանը: Նա նշեց, որ այսօր, անկախության նվաճումից 11 տարի անց, Հայաստանը աշխարհին է ներկայանում որպես անշեղորեն ժողովրդավարության ուղին որդեգրած պետություն: Ընդգծվեց նաեւ ռուս-հայկական բարեկամական կապերի ամրապնդման կարեւորությունը թե տարածաշրջանային, թե ընդհանրապես, աշխարհաքաղաքական առումով:

Հավաքվածներին ողջույնի խոսքով դիմեց նաեւ Իլյա Կլեբանովը, կրկին ընդգծելով երկկողմ բարեկամական կապերի խորացման անհրաժեշտությունը, որի կարեւորագույն բաղկացուցիչներից մեկն է տնտեսական համագործակցության հետագա ընդլայնումը:

Երեկոն անցավ ջերմ, բարեկամական մթնոլորտում:

ՈՍԿԱՆ ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆ,
Մոսկվա

Կուբանում նախընտրական քարոզարշավը սկսվեց հակահայկական ելույթով

Ինչպես տեղեկանում ենք Հարավային Ռուսաստանի «Երկրամաս» հայկական թերթի խմբագրից, վերջերս Կրասնոդարում տեղի ունեցած կլոր սեղանի ժամանակ, որի թեման էր «Ներմուծվող տեխնոլոգիաները Կուբանում՝ սոցիալական հետեւանքները եւ սոցիալական պատասխանատվությունը», զեկուցողը՝ երկրամասի սոցիոլոգիական ծառայությունների տնօրեն Նիկոլայ Պետրոպավլովսկին, շրջանցելով բուն թեման, առավելապես անդրադարձել է երկրամասի օրենսդիր մարմնի ընտրություններին հայերի մասնակցությանը:

Պետրոպավլովսկին անդրադառնալով կայանալիք ընտրությունների թեժ մրցապայքարին՝ գտնում է, որ 2002 թ. Կրասնոդարի մարզում հակահայկական տրամադրությունները եւ դեպքերը հանգեցրել են հայ հանրության միավորումներին եւ մոտեցող ընտրություններին ռեալ է համարել հայ թեկնածուների հաղթանակը: «16 շահագրգիռ կողմերից մեկը հայկական սփյուռքն է Կուբանում: Նրանք ակտիվորեն են պատրաստվում ընտրություններին, եւ դա հասկանալի է, նրանք քանակով երկրորդ ազգային փոքրամասնությունն են երկրամասում եւ տիրապետում են Կուբանի էկոնոմիկայի 30 տոկոսին»:

Հաշվի առնելով, որ կլոր սեղանը կազմակերպվել է «Երկրամաս» թերթի խմբագրության կողոպուտից եւ Սլավյանսկ-Կուբանում հակահայկական անկարգություններից օրեր անց, պարզ է դառնում, որ նախընտրական շտաբները ամեն ինչ անելու են չեզոքացնելու հայ համայնքի միասնական ընտրությունները: Ազգամիջյան ընդհարումներից խուսափելու մտահոգությամբ Կուբանի հայ բնակչությունը, փաստորեն, օրենսդիր մարմնում կարող է զրկվել իր ներկայացուցիչներն ունենալու իրավունքից:

«Անառողջ բանկերը պետք է դուրս մղվեն»

Սկիզբը էջ 1

Դրանցից 68-ը «Կրեդիտ Երեւանի» ավանդատուներն են: Ավանդների հետ կապված հարցերը լուծելու նպատակով նախատեսվում է ԿԲ-ի շրջանակներում մինչեւ 2005 թ. ստեղծել ավանդների երաշխավորման հիմնադրամ, որը պետք է համալրվի բանկերի տարեկան անհատույց հատկացումներից: Առայժմ քննարկվում է, թե ինչպիսին պետք է լինի այդ հիմնադրամը:

Տիգրան Սարգսյանն իր հիմնական՝ «ԿԲ դերն ազգային բարգավաճման նպատակով տնտեսական պայմանների ստեղծման գործում» անվանմամբ ելույթում ներկայացրեց Կենտրոնական բանկի գործունեության հիմնական եւ այլ խնդիրները, դրանց իրականացման կարգը, ԿԲ-պետական մարմիններ համագործակցության մեխանիզմը, միջազգային համագործակցության շրջանակները եւ այլն: Զեկույցից բացի, ԿԲ նախագահը լրացուցիչ մանրամասներ հաղորդեց ոլորտին առնչվող բազմաթիվ խնդիրների եւ երեւույթների վերաբերյալ: Մասնավորապես նշելով հարկային մուտքերի հավաքման ցածր մակարդակը համախառն ներքին արդյունքի (ՀՆԱ) նկատմամբ, նա այդ երեւույթի հիմնական պատճառներից մեկն էլ համարեց պետության կողմից անառողջ ձեռնարկությունների գոյության հանդուրժումը եւ բյուջեի ունեցած պարտքերը: Ըստ Տիգրան Սարգսյանի, առնվազն 2000 ձեռնարկություն պետք է տարեկան սնանկ հայտարարվեր: Նա նշեց, որ այս տարի տնտեսական դատարանի ստեղծմամբ որոշակի տեղաշարժ նկատվում է: Ինչ վերաբերում է պետբյուջեին, ապա այս տարի պարտքեր չունի:

ՀՆԱ-ի աճի վրա ազդող կարեւոր գործոններից մեկը համարվեց բանկային համակարգի զարգացումը: Եթե ոլորտում բոլոր անառողջ եւ վատորակ ակտիվներով բանկերը դուրս մղվեն, ապա ՀՆԱ-ի աճը կարող է կրկնապատկվել՝ տարեկան 6 տոկոսից դառնալով 12 տոկոս: Տիգրան Սարգսյանը ճիշտ համարեց նաեւ բանկերի վերահսկողության գործառույթը ԿԲ-ից առանձնացնելը եւ առանձին մարմին՝ այսպես կոչված կոնսոլիդացված վերահսկողության համակարգ ստեղծելը: Սակայն դա պետք է կատարվի, երբ լինեն միայն առողջ բանկեր եւ արժեթղթերի շուկան կայացած լինի: ԿԲ նախագահը հանգամանորեն ներկայացրեց գների կայունության պահպանման եւ սղաճի զսպման ուղղությամբ ԿԲ-ի կողմից տարվող քաղաքականությունը, պարզաբանեց արտարժույթի փոխարժեքի տատանումների պատճառները:

Տիգրան Սարգսյանն անդրադարձավ նաեւ այլ հարցերի: Հայաստանի արտաքին պարտքի առնչությամբ նա կարծիք հայտնեց, որ այդ պարտքը կառավարվող է: Ամենածանր պայմաններով տրված պարտքերն են Ռուսաստանինը եւ Վերականգնման ու զարգացման եվրոպական բանկինը: Ռուսական պարտքի խնդրի լուծումից հետո միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների պարտքերի մարումը մեր պետության համար լիովին իրագործելի համարվեց, քանզի դրանք արտոնյալ են՝ տրված են ցածր տոկոսներով եւ երկարաժամկետ:

ԿԲ նախագահի երեկ հաղորդած ուշագրավ տեղեկություններից էր արտասահմանից Հայաստան մուտք գործող տրանսֆերների աճի ցուցանիշը: Ըստ այդմ, անցյալ տարի Հայաստանի բնակչությունը դրսում բնակվող ազգականներից ստացել է նախորդ տարվանից 20 տոկոսով ավելի գումար, իսկ ընդհանուր Հայաստան փոխանցված գումարը կազմել է 400-450 մլն դոլար:

Տարածաշրջան

Պանկիսի կիրճում չեչեն զինյալների առկայության մասին պաշտոնական Մոսկվայի բարձրացրած աղմուկը, անշուշտ, չափազանցված է: Սեպտեմբերի 11-ի ամերիկյան ողբերգության տարեդարձի օրը նախագահ Վ. Պուտինի կտրուկ հայտարարությունն այդ առթիվ, որ նույնիսկ ռուսական լրատվամիջոցները գնահատեցին իբրեւ «վերջնագիր», անկասկած, թատրայնության որոշակի տարր էր պարունակում: Որ Պանկիսում ահաբեկչական ավազակախմբեր կային ու կան, կարծում եմ, ոչ մեկի համար գաղտնիք չէ: Բայց որ մոսկովյան քարոզչությունը հարցն այնպես է հրամցնում, կարծես թե վել ու դիտվում է ոչ միայն իբրեւ երբեմնի «ավագ եղբոր» ազդեցությունից եւ աշխարհաքաղաքական շահախնդրությունների ոլորտից Վրաստանը դուրս բերելու, այլեւ ընդհանրապես Կովկասից ռուսներին դուրս մղելու ամերիկյան ռազմավարական ծրագրին ակտիվորեն օժանդակելու ձգտման արտահայտություն: Որ այդպիսի ձգտում կար՝ անկասկած է: Սեպտեմբերի 11-ի ամերիկյան ողբերգությունից հետո, հավանաբար, Թբիլիսիին թվաց, թե Կովկասից ռուսների դուրսմղման այդ ծրագրի իրականացումը կարագանա: Ըստ իս, դա Շեւարդնաձեի վարչակազմի կոպիտ վրիպումն էր միջազգային ահաբեկչության դեմ պայքարում Պու- մաձայնությունն էր հայտնել Պուտինի նախօրեի հակավրացական վերջնագրին (ինչը Շեւարդնաձեի հրճանքին էր արժանացել), արդեն հորդորում էր «Պանկիսում համագործակցել ռուսների հետ»: Էլ ավելի բացելով խաղաթղթերը, Պենտագոնի բարձրաստիճան ղեկավարներից մեկն օրերս ասաց, թե իրենք «տարաձայնություններ չունեն Վրաստանի հարցում» եւ տեղյակ են, որ Պանկիսում իսկապես միջազգային ահաբեկիչներ կան, ավելին՝ գիտեն, թե նրանց հանդեպ ինչ հանդուրժողական վերաբերմունք ունի Թբիլիսին: Վաշինգտոնի դիրքորոշման նման կտրուկ փոփոխությունը վկայում է, որ սեպտեմբերի 21-ին Բուշի վարչակազմի քել: Երկուսի համար էլ Երեւանի առաջարկը մնում է իբրեւ «պահեստային տարբերակ»: Եվ այդ տարբերակը կարող է անսպասելիորեն առաջ մղվել, եթե Մոսկվան եւ Վաշինգտոնը համաձայնել են Վրաստանում Շեւարդնաձեի ռեժիմի հետագա պահպանման հարցի շուրջ: Այդ դեպքում Մոսկվային չափազանց ձեռնտու կլիներ համաշխարհային հանրությանը ցույց տալ, թե երկու «եղբայրների» վեճը հարթվել է երրորդ «եղբոր» միջամտությամբ: Իսկ եթե Բուշի հետ Իվանովների վարած բանակցություններում Շեւարդնաձեի հետագա քաղաքական ճակատագրի հարցը չի շոշափվել կամ լռելյայն շրջանցվել է, ապա Երեւանի միջնոր-

Ռուս-վրացական հակասությունները կհարթվե՞ն

Եվ արդյոք Հայաստանի՞ միջնորդությամբ

ռուսական պետության համար ամենախրական ու ամենամեծ սպառնալիքը հենց այդտեղից է բխում ծխածածկույթ է, որի տակ փորձ է արվում նախապատրաստել Վրաստանի տարածք ռազմական ներթափանցման քիչ թե շատ պատշաճ արդարացում: Ընդսմին, վրացական իշխանություններին ուղղված ռուսական կշտամբանքները հիմնավոր են: Նախագահ Պուտինը իրավացի էր, երբ սեպտեմբերի 22-ին տարակուսանք էր հայտնում. «Մեզ ասում են, թե Վրաստանը չի կարող սեփական ուժերով պայքարել այդ ավազակախմբերի դեմ: Իսկ երբ մենք մեր օգնությունն ենք առաջարկում՝ հրաժարվում են, թե իրենք էլ կանեն...»:

Անհայտ է, թե ինչու են «հրաժարվում»: Պարզապես չեն ուզում իրենց տարածքում ռուսական ռազմական ներկայության նոր առիթ տալ, մանավանդ ԽՍՀՄ փլուզումից հետո վրացիներն ամեն կերպ ձգտում են ազատվել եղած ռուսական զորքերից (հենակայաններից), ինչ թե մնաց նորն ընդունեն: Մոսկվայում սա դիտ- տինն անվերապահորեն կանգնեց Բուշի կողքին, եւ այս հանգամանքը գոնե առժամանակ, քանի դեռ այդ պայքարը շարունակվում է, առնվազն սառեցնելու է Կովկասից ռուսներին «դուրս մղելու» հիշյալ ծրագրի գործադրումը: Պահը որսալով՝ Մոսկվան իր հերթին ձգտում է ամրապնդվել տարածաշրջանում, իսկ դրա համար հարկ է «խրատական ապտակ» տալ «Թբիլիսիին: Սա է Պանկիսի կիրճի շուրջ բարձրացված աղմուկի թաքուն զսպանակը:

Կարելի է ենթադրել, որ տվյալ դեպքում Պուտինի հաշվարկն ավելի հեռագնա է, քան Շեւարդնաձեինը: Հակաահաբեկչական ներկա պատերազմում Վաշինգտոնի համար Մոսկվան շատ ավելի կարեւոր դաշնակից է, քան Թբիլիսին: Եվ հազիվ թե Բուշը հանուն Վրաստանի փչացնի իր հարաբերությունները Պուտինի հետ: Այս առումով հասկանալի է Բուշի անցյալ շաբաթվա նամակը Շեւարդնաձեին: Աշխարհի ամենահզոր տերության ղեկավարը, որ դեռ սեպտեմբերի 14-ին իր կտրուկ անհա- առավել ազդեցիկ ներկայացուցիչների, ապա եւ անձամբ նրա հետ բանակցությունների մեկնած ռուս երկու նախարարները՝ արտգործնախարար Իգոր Իվանովն ու պաշտպանության նախարար Սերգեյ Իվանովը, կարողացել են ընդհանուր լեզու գտնել վրացական հարցում: Ասել է՝ Մոսկվայի ձեռքերն այժմ որոշակի չափով ազատ են արձակված Պանկիսի օդային ռմբահարումների, գուցե եւ հատուկ զորամասերի գործողությունների համար:

Այս պայմաններում բացառիկ արժեք է ձեռք բերում դեռեւս սեպտեմբերի 12-ին ՀՀ արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանի արած հայտարարությունը, որ Հայաստանը պատրաստ է միջնորդական առաքելություն ստանձնել ռուս-վրացական հակասությունների հարթման խնդրում, որպես երկու պետությունների հետ էլ բարեկամական հարաբերություններ ունեցող երկիր: Անցել է մոտ 2 շաբաթ, բայց մեր այդ պատրաստակամությանը ոչ Մոսկվան, ոչ Թբիլիսին որեւէ կերպ չեն արձագան- դական նախաձեռնությունն առայժմ անպատասխան կմնա, մինչեւ որ Մոսկվան տեսնի, թե կկարողանա՞, արդյոք, Պանկիսի կիրճի շուրջ իրադրությունը շիկացնելով հասնել Շեւարդնաձեի պաշտոնանկությանը: Այդպիսի հեռանկար իսկապես կա, քանզի բուն Վրաստանում հակաշեւարդնաձեական ուժերը չեն պատրաստ Վրաստանի ծերացած նախագահին մեղադրել իրենց հզոր հարեւանի հետ հարաբերությունները փչացնելու մեջ, որպեսզի հասնեն նրա տապալմանը: Իսկ եթե այդ տարբերակը «չաշխատի», ապա երբեք էլ ուշ չի լինի «հիշել» Վարդան Օսկանյանի սեպտեմբերի 12-ի հայտարարությունը:

Այնպես որ, այս հրապարակման վերնագրում արտահայտված երկու հարցերից առաջինը՝ ռուս-վրացական հակասությունները կհարթվե՞ն, կարող է ունենալ միայն մեկ պատասխան՝ անկասկած կհարթվեն: Իսկ ահա երկրորդ հարցը՝ արդյոք Հայաստանի՞ միջնորդությամբ, մնում է առկախ:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

«Թուրքիան անհապաղ պետք է ձերբազատվի ամուլ մոտեցումներից»

Ասում է պոլսահայ մտավորական Սահճուփյանը

Ամերիկայի հայկական համագումարի երեւանյան գրասենյակը հաճախ էլեկտրոնային փոստով «Ազգին» նյութեր է մատակարարում: Դրանցից է Թուրքական պատմական ընկերության 14-րդ համագումարի մասին Իլբեր Օրթայլիի հրապարակումը: Այդ գրասենյակը մեզ է ուղարկել նաեւ Էթիեն Սահճուփյանի «Արձագանքներ Քերքուքից» վերնագրով հոդվածը, որը հրապարակվել է «Զաման» թերթի սեպտեմբերի 16-ի համարում:

Օգտվելով առիթից նշենք, որ պրն Սահճուփյանն այն հազվագյուտ պոլսահայ մտավորականներից է, որոնք ակտիվորեն մասնակցում են Թուրքիայի ներքաղաքական կյանքին եւ տարբեր բնույթի հոդվածներով թղթակցում են թուրքական կենտրոնական թերթերին: Սահճուփյանի հոդվածների մեջ թերեւս կարելի է առանձնացնել Հայոց ցեղասպանության առնչությամբ գրվածները, որոնք մշտապես բախվում էին երկրի ազգայնամոլ շրջանակների բուռն հակազդեցությանը:

Սահճուփյանի խնդրո առարկա հոդվածը վերաբերում է Հյուսիսային Իրաքում քրդական պետության ստեղծման հավանականությունից բխող թուրքական մտավախություններին, որոնք, ըստ նրա, բացատրվում են քաղաքական զարգացումներին համընթաց քայլեր կատարելու փոխարեն կարծրացած մոտեցումներից կառչելու պաշտոնական Անկարայի գործելակերպով: Սահճուփյանի կարծիքով, Թուրքիան ներքին դինամիզմի բելադրանքով ելնում է շրջակա միջավայրի տարիներ շարունակ անփոփոխ գոյատեւման վարկածից: Սահճուփյանը գտնում է. «Սա մեր շահերին համապատասխանող իրադրությունն անփոփոխ համարելու, արտաքին քաղաքականության ողջ էներգիան իրավիճակի պահպանման համար գործադրելու մոտեցումն է: Մինչդեռ փոփոխություններն անխուսափելի են: Ուրեմն, առավելությունների պահպանման համար պետք է մշակել մշտական փոփոխություններին համապատասխան ռազմավարություն, իսկ մենք դրա պակասը փորձում ենք լրացնել անընդհատ մեր դիրքորոշումը փոխելով:

Նրա կարծիքով, Թուրքիայի կիպրական քաղաքականությունը, որ կառուցվել է անտարբերության հիմքի վրա, հանգեց բանակցման, ապա դաշնային եւ համադաշնային հիմունքներով պետականության ստեղծման գաղափարին, եւ վերստին կառչում է բանակցումից: «Ինչպիսի դիրքորոշում էլ մենք որդեգրենք,-գրում է նա,-միեւնույն է, մեր վերջնական նպատակը ստեղծված իրավիճակը նույնությամբ պահպանելն է»:

Սահճուփյանի կարծիքով, Թուրքիան այս հարափոփոխ դիրքորոշումը սկսել է ցուցաբերել նաեւ Հյուսիսային Իրաքի հարցում: Ըստ նրա, Թուրքիան սկզբնական փուլում հակադրվում էր անկախ քրդական պետության կազմավորմանը, ներկայումս հակաճառում է հարցի դաշնային հիմունքներով լուծման տարբերակին: Մոսուլի եւ Քերքուքի նկատմամբ որեւէ պահանջ չհետապնդող Թուրքիան, որն այդ ուղղությամբ ոչ մի քայլ չի ձեռնարկել, հանկարծ, հանձին պաշտպանության նախարարի, ի լուր աշխարհի հայտարարում է, թե վերոհիշյալ քաղաքները «ազգային ուխտում» մաս են կազմում: Սահճուփյանը գտնում է, որ հակասական այս երկու մոտեցումները սերտորեն կապակցված են, որովհետեւ Մոսուլն ու Քերքուքը «ազգային ուխտում» ներառելու դեպքում է, որ կարելի է Հյուսիսային Իրաքի համար նախատեսվող դաշնային լուծումը մերժելու իրավունք ձեռք բերել: Թուրքիան դրանով իր սահմանները ազգայնական երեւակայությամբ ընդարձակելու ազդանշան է տալիս, որպեսզի Սահճուփյանի պնդմամբ ի վիճակի լինի այլ երկրի բնակիչների ինքնորոշման իրավունքը կասկածի տակ դնել:

Սահճուփյանի դիտարկմամբ, Սադդամի ճնշման տակ տառապող քրդերի համար մասը մասին չխփող Թուրքիան, որը միանգամայն հանդուրժել է Քերքուքի արաբացումը, հանկարծ հանդես է գալիս թուրքմենների իրավունքները քրդերի ոտնձգությունից պաշտպանողի դերում: Ըստ Սահճուփյանի, այս դիրքորոշումը եւս հեռու է փոփոխական աշխարհի ոգուն համապատասխան ռազմավարություն արտացոլելու կարողությունից: Ընդհակառակը, դա դառնում է ազգայնամոլ ռեֆլեքսի դրսեւորում:

Ըստ Սահճուփյանի, որքան էլ Թուրքիան չհասկանա կամ չցանկանա հասկանալ, միեւնույն է, այս ճշմարտությունը հայտնի է աշխարհին: Նա Բարզանիի՝ թուրքական պետության ղեկավարներին պտշեցնող ինքնավստահությունը հենց դրանով է բացատրում: Ի դեպ, Իրաքյան Քրդստանի ժողովրդավարական կուսակցության նախագահ Բարզանին վերջին շրջանում անընդմեջ ընդգծում է, որ Քերքուքը Քրդստանի սիրտն է, ավելին՝ ռազմական որեւէ միջամտության դեպքում թուրքերը բախվելու են քրդական լուրջ դիմադրության, եւ ավելացնում. «Թուրքիայի առաջնահերթ խնդիրը երկրում բնակվող 15 մլն քուրդ քաղաքացիների իրադրության բարելավումն է»:

Այս ամենը հիմք է տալիս Սահճուփյանին եզրակացնելու. «Կարծում եմ, ժամանակն է, որ մենք արմատապես վերանայենք արտաքին քաղաքականության մեջ առկա ամուլ մոտեցումները: Աշխարհը վերափոխվելու է, իսկ խնդիրները հետզհետե լուծելու են նրանք, ովքեր անմիջականորեն դրանց կրողն են: Եթե Թուրքիան ցանկանում է տարածաշրջանային գերտերություն դառնալ, ոչ թե զարգացումները կասեցնող, այլ բարեփոխումներին ընդառաջող երկիր պետք է դառնա»:

Հ. Չ.

ՋՐԱՄԱՏԱԿԱՐԱՐՈՒՄ

Մոռացված անուն

Սահակ Լիսիցյան

Երեւանի ջրամատակարարման հարցը բոլոր ժամանակներում այնքան է կարեւոր եղել, որ անցած դարի 20-30-ական թթ. քաղաքի ջրմուղկոյուղու նախագծող եւ կառուցող ինժեներ Սահակ Դանիելի Լիսիցյանը դասվեց հայ նշանավոր մարդկանց շարքում, նրա շիրիմն այսօր ամփոփված է Կոմիտասի զբոսայգու պանթեոնում: Սակայն անունը մոռացության է մատնված...

Սեպտեմբերի 10-ին լրացավ նրա ծննդյան 138-ամյակը: Նրա մասին բացակայում են տեղեկություններ նույնիսկ հանրագիտարաններում, բարեպատեհ առիթ է հիշելու նրան:

Ինժեներ-հիդրոտեխնիկ, Անդրկովկասի բազմաթիվ քաղաքների ջրմուղի նախագծողն ու կառուցողը ծնվել է 1864 թ., Թիֆլիսում, զինվորական բժիշկ, գեներալ Դանիել Քրիստափորի Լիսիցյանի ընտանիքում: Նա հայագետ, ազգագրագետ Ստեփան Լիսիցյանի եղբայրն է: Մասնագիտական բարձրագույն կրթությունը ստացել է Բելգիայի Լիեժ քաղաքի պոլիտեխնիկական դպրոցում: 1887-1918 թթ. անընդմեջ եղել է Թիֆլիսի ջրմուղի եւ սանիտարատեխնիկական բաժնի վարիչ՝ կատարելով ջրմուղի ընդարձակման բոլոր աշխատանքները: Օգտագործելով իր նախագծած զտող ընդարձակ ֆիլտրների սիստեմը, կառուցել է ավելի կատարելագործված ջրամատակարարման համակարգ, որը թույլ է տվել Քուռ գետի ջրերի հաշվին լրացնել Ավճալայի աղբյուրների ջրի պակասը եւ մատակարարվող ջրի ընդհանուր քանակը: 1909 թ. նա հանդես է գալիս Նատախտարի աղբյուրներից օգտվելու առավելությունների մասին զեկուցումով, որի հիման վրա մշակվում է նոր ջրմուղի նախագիծ, ապա՝ իրագործվում: Իրացվում է նաեւ նրա մյուս առաջարկը՝ ծածկել Քռի աջ բազուկը եւ դարձնել փողոց: Սահակ Լիսիցյանը եղել է Թիֆլիսի հայտնի բարեգործներից մեկը: 1908 թ. փետրվարի 2-ին Կովկասյան հայոց բարեգործական ընկերության ժողովը 11 հոգուց բաղկացած խորհրդի կազմում ընտրել է նաեւ Սահակ Լիսիցյանին, իսկ մայիսի 17-ին ընկերության պատվավոր անդամ են ընտրվում Լեոն եւ Ալեքսանդր Մանթաշյանը: 1908 թ. Ս. Լիսիցյանի նախագծով եւ Ա. Ղարաջյանի միջոցներով կառուցվում է մի շինություն, որը միացվում է Խուդադյանի տանը, որով ընկերությունը Թիֆլիսում ունենում է մի մեծ եւ գեղեցիկ տուն՝ ընդգրկելով ընկերության բոլոր հիմնարկությունները՝ որբանոց, գրադարան, ընթերցարան, ճաշարան եւ խորհրդի գրասենյակ:

1919 թ. Ս. Լիսիցյանը կնոջ եւ երկու զավակների՝ 14 տարեկան Տրդատի եւ 9 տարեկան Աբգարի հետ տեղափոխվում է Շվեյցարիա՝ զավակների կրթությունն այնտեղ շարունակելու նպատակով:

1925 թ. կառավարության հրավերով վերադառնում է Հայաստան եւ որպես բարձրակարգ ու փորձառու մասնագետ նշանակվում Երեւանի ջրմուղի վարիչ:

Նրա մասնակցությամբ նախագծվում եւ կառուցվում են Երեւանի առաջին ջրմուղը, Շուլավերի եւ Անդրկովկասի շատ քաղաքների ջրամատակարարման համակարգերը: Սահակ Լիսիցյանին է պատկանում Այղր լճից ջուրն էլեկտրականությամբ բարձրացնելու գաղափարը: Նրա ղեկավարման տարիներին սարքավորվում է առաջին բաղնիքը, բարելավվում է քաղաքի ջրամատակարարումը:

Կառուցելով Գետառի զտիչ ֆիլտրները՝ քաղաքին մատակարարվող ջրի քանակն ավելացվում է 40 հազար դույլով՝ հասցնելով 200 հազարի:

1925-30 թթ. Ս. Լիսիցյանը դասավանդել է Երեւանի պետհամալսարանի տեխնիկական ֆակուլտետում, ապա պոլիտեխնիկական ինստիտուտում:

Հիվանդության պատճառով կյանքի վերջին տարիներին հեռանում է գործնական աշխատանքից, ժողկոմխորհի որոշմամբ նրան նշանակվում է անհատական կենսաթոշակ: Սահակ Լիսիցյանը վախճանվեց 1934 թ. մարտի 30-ին, Երեւանում:

ԱՐԹՈՒՐ ԽԱՆՋՅԱՆ

Նախագահ Բուշին ներկայացվել են հակաիրաքյան պատերազմի տարբերակներ

«Ազգի» վերջին համարում բերված էր «Վաշինգտոն թայմսի» այն տեղեկատվությունը, թե Իրաքի դեմ պատերազմն սկսվելու է փետրվարին: Շաբաթավերջին «Նյու Յորք թայմսը» հրապարակեց նոր տվյալներ: Պարզվում է, որ սեպտեմբերի սկզբներին Միջին Արեւելքում ամերիկյան ուժերի հրամանատար Թոմի Ֆրենկսը նախագահ Ջորջ Բուշին է հանձնել փաստաթուղթ, որտեղ ներկայացված են հակաիրաքյան պատերազմի տարբերակներ:

Պենտագոնում դրանք մի քանի շաբաթ քննարկվել են, բայց վերջնական որոշում չկա: Պաշտպանության նախարար Դոնալդ Ռամսֆելդի քաղաքացիական խորհրդականների մի մասը կողմ է Սադդամ Հուսեյնի եւ նրա գվարդիայի դեմ ընդամենը 50 հազարանոց զորքով կայծակնային պատերազմի սանձազերծմանը, որը կարող է հանգեցնել պետական հեղաշրջման եւ «ազատագրական պատերազմի»:

Գլխավոր շտաբի գեներալներից շատերը թերահավատ են այս տարբերակի հարցում: Նրանց կարծիքով, այն, ինչ 1989 թ. Պանամայում հնարավոր դարձավ գեներալ Նորիեգայի դեմ, անհնար է իրականացնել Իրաքում, որի տարածքն անհամեմատ մեծ է: Ուստի առաջարկվում է գործողություններին մասնակից դարձնել 300 հազարանոց զորք՝ ձախողման վտանգը եւ զոհերի թիվը նվազեցնելու նպատակով:

Հավանական է համարվում փոխզիջողական տարբերակի ընդունումը, ըստ որի հնարավորին չափ շուտ պետք է չեզոքացվի վարչակարգը, բայց խնայվելու են քաղաքացիական ենթակառույցները եւ նույնիսկ իրաքյան կանոնավոր բանակը: «Իրաքում մեզ հետաքրքրում է Սադդամ Հուսեյնի վարչակարգը եւ ոչ թե բանակը», շաբաթավերջին հայտարարեց Ռամսֆելդը:

Ենթադրվում է, որ մինչեւ 3 շաբաթ տեւելիք օդային հարվածների թիրախները լինելու են իրաքյան հրթիռների արձակման կայանքները, ռադարային համակարգերը, հաղորդակցության կենտրոնները եւ հակաօդային մարտկոցները: Գործողությունների հետագա ընթացքը, սակայն, մնում է անորոշ եւ կախված է շատ հանգամանքներից: Եթե Իրաքի զորքերը հավատարիմ մնան վարչակարգին, ապա ամերիկացիներն ստիպված կլինեն պատերազմել 5 միլիոնանոց Բաղդադում. դա կլիներ վատթարագույն սցենարը:

Նաեւ երկյուղներ կան, թե իրաքցիները կարող են քիմիական ու կենսաբանական զենքեր օգտագործել: Տեսականորեն հնարավոր է դրանք ոչնչացնել, բայց նախ հարկավոր է գտնել: Լավագույն տարբերակը կլիներ արձակման իրաքյան կայանքների ոչնչացումը:

Չի բացառվում, որ պատերազմը դուրս գա Իրաքի սահմաններից: «Լիբերասիոն» թերթը հիշեցնում է, որ 1991 թ. իրաքցիները չորս տասնյակ «Սքադ» հրթիռներ էին արձակել Իսրայելի վրա: Այն ժամանակ իսրայելցիները, ԱՄՆ-ին լսելով, չէին պատասխանել: Բայց այս անգամ իրավիճակն անկանխատեսելի է. շաբաթավերջին Իսրայելի վարչապետ Արիել Շարոնը հայտարարեց, թե Իրաքի հավանական հարվածը դժվար թե անպատասխան մնա, քանի որ դա հարցականի տակ կդնի Իսրայելի հակահարվածի կարողությունը:

Պ. Ռ.

Մեծ խաղեր հանուն իրաքյան նավթի

ԱՄՆ-Իրաք հակամարտության քողարկված կողմը

Նավթային խոշորագույն ընկերություններն Իրաքը համարում են «անշրջանցելի» երկիր: Իրոք, այնտեղ նավթի հայտնաբերված պաշարները հասնում են 112 մլրդ բարելի, որ կազմում է այդ վառելիքի համաշխարհային պաշարների 11 տոկոսը եւ 2-րդ ցուցանիշն է Սաուդյան Արաբիայից հետո: Բայց Իրաքի ընդերքում հավանական է եւս 220 մլրդ բարել նավթի առկայությունը, որի պաշարները չեն հետախուզվել տարիներ տեւած պատերազմների պատճառով:

Ֆրանսիական «Մոնդ» օրաթերթի վերլուծական հոդվածում ընդգծվում է, որ Իրաքի նավթը վաղուց հետաքրքրում է բոլոր երկրների եւ մանավանդ ԱՄՆ-ի նավթային խոշոր ընկերություններին: Թե ներկայիս նախագահ Ջորջ Բուշ կրտսերը եւ թե փոխնախագահ Դիկ Չեյնին նախկին նավթարդյունաբերողներ են, բազմաթիվ կապեր ունեն նավթային հզոր լոբբիի հետ եւ գիտակցում են, թե որքան կարեւոր է Իրաքի նավթահանքերին տիրանալը: Նրանք գիտակցում են նաեւ, որ ԱՄՆ ներքին արտադրության կրճատման պայմաններում վառելիքի սպառման աճն ամերիկացիներին ավելի ու ավելի մեծ չափով կախման մեջ է դնում նավթի ներմուծումներից: Եթե նկատի ունենանք, որ սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչություններից հետո լարվածություն է ստեղծվել ԱՄՆ-ի եւ նրա առաջին մատակարար Սաուդյան Արաբիայի հարաբերություններում, ապա պարզ կդառնա, որ բոլոր նախադրյալներն առկա են հանուն նավթի Իրաքի դեմ պատերազմ սկսելու համար:

Իրաքի փոխվարչապետ Թարեք Ազիզը սեպտեմբերի 18-ին Բաղդադում բառացիորեն հայտարարեց. «Պատրվակներ գտնելով Իրաքի դեմ հարձակում ձեռնարկելու համար՝ ամերիկյան վարչակազմը փորձում է վերահսկել տարածաշրջանը, որպեսզի հափշտակի դրա հարստությունները»: Այս կապակցությամբ «Մոնդը» ընդգծում է, որ Իրաքի վարչակազմի պահպանման պայմաններում այդ երկրի նկատմամբ ՄԱԿ-ի պատժամիջոցների վերացումը բնավ ձեռնտու չէր լինի ամերիկյան նավթային ընկերություններին, որոնք դժվար թե Իրաքի նավթահանքերի շահագործման արտոնություն ստանային:

Իրաքյան նավթի հանքավայրերի շահագործումն աշխարհի նավթարդյունաբերողների վաղեմի երազանքն է: Միջինասիական կամ կասպյան նավթի շուրջը ներկայումս ծավալված խոսակցությունները փաստորեն ոչինչ չեն փոխում, քանի որ Կասպից ծովում արդյունահանվող նավթի մեկ բարելի արժեքը 7–8 դոլար է, մինչդեռ իրաքյան նավթի նույն քանակությունն արժե 70 սենթ: Այնպես որ, Իրաքի ընդերքի նկատմամբ հետաքրքրությունը չի թուլանում:

Դեռ ՄԱԿ-ի պատժամիջոցների ձեռնարկումից առաջ «Տոտալ» նավթային ընկերությունը բանակցություններ էր սկսել Բասրայից 30 մղոն հյուսիս ընկած Մաջնունի խոշորագույն հանքավայրի շահագործման շուրջը, իսկ «Էլֆը» ձգտում էր ստանալ Բեն Ումարի շահագործման արտոնություն: Այսօր «Տոտալ Ֆինաէլֆ» միացյալ ընկերության տնօրեն Թիերի Դեմարեն պնդում է, թե պաշտոնապես որեւէ պայմանագիր չի ստորագրվել: Մինչդեռ ռուսական ընկերություններն աշխույժ գործունեություն են ծավալել Իրաքում: Չինաստանը չի զիջում նրանց, քանի որ աշխարհում նավթի 3-րդ խոշոր սպառողն է ԱՄՆ-ից եւ Ճապոնիայից հետո:

«Մոնդի» տվյալներով, նավթային ընկերությունների ղեկավարներն արդեն ծրագրեր են կազմում Իրաքում Սադդամ Հուսեյնի վարչակարգի տապալումից հետո իրենց ծավալելիք գործունեության վերաբերյալ: Անշուշտ, նրանք գիտակցում են, որ նավթահանույթի ավելացումը կպահանջի ժամանակ եւ խոշոր ներդրումներ: Այդուհանդերձ, մեծ խաղեր են սկսվել հանուն Իրաքի նավթի: Հակաիրաքյան ամուր կոալիցիա ստեղծելու նպատակով նախագահ Ջորջ Բուշը նավթի կարեւորությունը շեշտել է ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի անդամ որոշ երկրների ղեկավարների հետ զրուցելիս: ԿՀՎ-ի նախկին տնօրեն Ջեյմս Վուլսին, որը Սադդամ Հուսեյնի դեմ պատերազմի կողմնակից է, Ֆրանսիային եւ Ռուսաստանին ըստ էության հայտարարել է՝ օգնեք մեզ, եւ մենք էլ ձեզ երախտապարտ կլինենք, երբ կիսելու ժամը հնչի: Որոշ տվյալներով, Վաշինգտոնը նույնիսկ պատրաստ է գաղտնի համաձայնություն կայացնել Ռուսաստանի հետ, որպեսզի վերջինս կարողանա Իրաքից հետ ստանալ իր տված մոտ 10 մլրդ դոլարի վարկերը:

ՄԱԿ-ի տեսուչների վերադարձին Իրաքի համաձայնելը, բնականաբար, հետաձգում է այդ երկրի վարչակարգի փոփոխումը: Մինչդեռ ԱՄՆ-ի համար գրեթե կենսական անհրաժեշտություն է դարձել նավթի մատակարարման նորանոր աղբյուրների հայթայթումը: ԱՄՆ էներգետիկայի նախարար Սփենսեր Աբրահամը սեպտեմբերի 18-ին դա կրկին հիշեցրեց Բաքու-Թբիլիսի-Ջեյհան նավթամուղի կառուցման սկիզբն ազդարարող արարողության ժամանակ:

Ի դեպ, Պարսից ծոցի 1991 թ. պատերազմից հետո ամերիկացիները ձեռք գցեցին Քուվեյթի վերակառուցման հետ կապված պայմանագրերի մեծ մասը: Այսօր նրանք հույս ունեն այդ «սխրանքը» կրկնել Իրաքում՝ ի շահ ամերիկյան ընկերությունների:

Պատրաստեց
Պ. ՌԵՇԻԵՏՅԱՆ

ՉԺՀ-ն ամենագրավիչ երկիրն է ներդրումների համար

Պատմության մեջ առաջին անգամ Չինաստանն սկսել է գլխավորել օտարերկրյա ուղղակի ներդրումների համար առավել գրավիչ երկրների ցանկը՝ առաջ անցնելով ԱՄՆ-ից: Այդ մասին հաղորդում է Լոնդոնի «Ֆայնենշլ թայմսը», վկայակոչելով աշխարհի խոշորագույն ընկերությունների ղեկավարների հարցման արդյունքները:

Կորպորացիաների ղեկավարներին եւ ֆինանսիստներին հրապուրում են Չինաստանի շուկայի ծավալները, երկրի տնտեսության ճկունությունը եւ իրական մրցակիցների սակավությունը:

Հարցման տվյալների համաձայն, ներդնողները որոշ չափով հիասթափված են ԱՄՆ տնտեսությունից, որն անցյալում առավել դինամիկ էր համարվում: Ի տարբերություն նախորդ տարիների, այս տարի առաջատար ընկերությունները հարաճուն մտահոգություն են արտահայտում ամերիկյան տնտեսության մեջ կապիտալ ներդրումների ապահովության առնչությամբ:

2001 թ. Չինաստանում իրականացվել են 50 մլրդ դոլարի օտարերկրյա ներդրումներ, իսկ ԱՄՆ-ում՝ 125 մլրդ: Մինչդեռ 2000 թ. վերջինս կազմել էր 301 մլրդ: Ակնհայտ է ներդրումների մակարդակի նվազման եւ ՉԺՀ-ում դրա աճի միտումը:

Հարցման տվյալները վկայում են, որ աշխարհում ներդրումների ընդհանուր ծավալը կիսով չափ կրճատվել է՝ կազմելով 735 մլրդ դոլար: Կապիտալների ամենամեծ արտահոսքն արձանագրվել է արդյունաբերապես զարգացած երկրներում:

Ջակարտայում բեռնատար է պայթեցվել ԱՄՆ դեսպանատան մոտ

Երեկ, վաղ առավոտյան Ինդոնեզիայի մայրաքաղաք Ջակարտայում՝ ԱՄՆ դեսպանատան մոտ պայթեցվել է բեռնատար ավտոմեքենա: Տեղական ոստիկանության ներկայացուցիչներին վկայակոչելով BBC-ն հաղորդում է, որ ահաբեկչության կազմակերպիչներից մեկը գնդակահարվել է փախուստի պահին, մեկ ուրիշը ձերբակալված է: Երկու հանցագործի հաջողվել է թաքնվել: ԱՄՆ Պետդեպարտամենտում ԶԼՄ-ների ներկայացուցիչներին հայտնեցին, որ դեսպանության շենքը չի տուժել, պայթյունի պահին աշխատակիցներից որեւէ մեկը շենքում չի եղել: Պետդեպարտամենտում նաեւ նշեցին, թե հատուկ ծառայությունները որեւէ տեղեկություն չեն ունեցել նախապատրաստվող ահաբեկչության վերաբերյալ:

Ծաղկախտի համաճարակի դեպքում ամերիկացիները կպատվաստվեն 5 օրում

ԱՄՆ առողջապահական մարմինները երեկ հրապարակեցին մի փաստաթուղթ, որտեղ մանրամասն հրահանգված է, թե ինչ է արվելու ծաղկախտի համաճարակի դեպքում 5 օրում ԱՄՆ ամբողջ բնակչությանը պատվաստելու նպատակով: Ռոյթեր գործակալության տվյալներով, փաստաթուղթը մոտ հարյուր էջանոց ձեռնարկ է 50 նահանգների եւ մայրաքաղաք Վաշինգտոնի առողջապահական ծառայությունների համար՝ ի դեպս ԱՄՆ-ի վրա մանրէական գրոհի: Հանձնարարականների նպատակն է ամերիկյան նահանգներին ու քաղաքներին օգնել ծրագրեր մշակելու հնարավորինս սեղմ ժամկետներում առավելագույն թվով մարդկանց պատվաստման համար:

Լիտվան այցագիր կպահանջի Կալինինգրադ մեկնողներից

Առաջիկա հունվարի 1-ից Լիտվան այցագրային ռեժիմ կմտցնի Կալինինգրադի մարզ մուտք գործող ռուսաստանցիների համար: Այդ մասին հաղորդել է «Էխո Մոսկվի» ռադիոկայանը՝ վկայակոչելով Լիտվայի արտգործնախարար Անտանաս Վալիոնիսին: Վերջինիս խոսքերով, այցագրեր սկզբնական շրջանում կպահանջվեն միայն Կալինինգրադի մարզի մշտական բնակիչներ չհանդիսացող ռուսաստանցիներից: Իրենք՝ կալինինգրադցիները, կկարողանան եւս 6 ամիս առանց այցագրի հատել Լիտվայի սահմանը: Բայց 2003 թ. հուլիսի 1-ից նրանք եւս ստիպված կլինեն այցագիր ստանալ:

Լիտվական այցագիր ստանալու արարողակարգը դյուրացնելու համար Կալինինգրադի մարզի բնակիչները կկարողանան օգտագործել համաքաղաքացիական անձնագրեր: Սակայն լիտվական կողմը պնդում է, որ այդ կարգը գործի մինչեւ 2004 թ. վերջը: Վիլնյուսում հույս ունեն 2005 թ. անդամակցել Եվրամիությանը, եւ այդ դեպքում ռուսաստանցիներն այցագիր կարող են ստանալ միայն արտասահմանյան անձնագրով:

Ռուսաստանցիները Կիպրոս կմտնեն այցագրով

2003 թ. սկզբից Կիպրոսն այցագրեր կպահանջի Ռուսաստանի քաղաքացիների համար: Դա պայմանավորված է Եվրամիությանը Կիպրոսի առաջիկա անդամակցությամբ, որն ակնկալվում է 1,5 տարի հետո:

Միաժամանակ կղզու իշխանությունները երկյուղներ ունեն, որ նոր կարգի սահմանումը կնվազեցնի ռուսաստանցի զբոսաշրջիկների թիվը, անուղղելի վնաս հասցնելով երկրի տնտեսությանը:

HTB հեռուստաընկերության տվյալներով, ամեն տարի Կիպրոս է այցելում 150 հազար ռուսաստանցի՝ այնտեղ թողնելով մոտ 170 մլն դոլար: Եկամտի այս աղբյուրից չզրկվելու նպատակով կղզու կառավարությունը խոստանում է առավելագույնս դյուրացնել ՌԴ քաղաքացիներին այցագիր տալու կարգը: Կիպրոսի առեւտրի, արդյունաբերության եւ զբոսաշրջության նախարար Նիկոս Ռոլանդիսի խոսքերով, այցագիրը կարժենա կիպրական 10 ֆունտից (17 դոլար) ոչ ավելի եւ կտրվի «անմիջապես»:

Կիպրոսի տնտեսությունն զբոսաշրջությունից տարեկան ստանում է մոտ 1 մլրդ դոլար եկամուտ: Կղզի այցելող զբոսաշրջիկների մեջ ռուսաստանցիները 3-րդ տեղում են անգլիացիներից եւ գերմանացիներից հետո:

100-ամյա վարորդը 6 տարով երկարաձգեց վարորդական վկայականի ժամկետը

Ֆլորիդայի 100-ամյա մի բնակիչ, որի անունը չի հիշատակվում, կարողացել է իր ծննդյան տարեդարձից բառացիորեն մի քանի օր առաջ հաջող քննություն հանձնել ու եւս 6 տարով երկարաձգել իր վարորդական վկայականի ժամկետը: «Անանովա» գործակալությունը հաղորդում է, որ նրա վարորդական ընդհանուր ստաժը 83 տարի է, որոնց ընթացքում նրա ավտոմեքենան մի քանի անգամ փոքրիկ վթարների է ենթարկվել, բայց խոշոր վթար երբեւէ չի եղել: 100-ամյա վարորդն իր առողջությունը բացատրում է նրանով, որ ամեն գիշեր 10 ժամ լիարժեք քնում է, իսկ առավոտյան խմում է 50 գ կոնյակ եւ ուտում 5 թխկվիս:

Վիճակագրության համաձայն, Ֆլորիդայի նահանգում ներկայումս բնակվում է 90-ից բարձր տարիքի 63 հազար վարորդ:

Մեր մասին ու մեզ համար

Ատոմ Էգոյանի եւ Արսինե Խանջյանի մամլո ասուլիսը

Երեկ «Մոսկվա» կինոթատրոնում «Արարատ» ֆիլմի սցենարի հեղինակ եւ ռեժիսոր Ատոմ Էգոյանի ու գլխավոր դերակատարներից Արսինե Խանջյանի մամլո ասուլիսն էր: Այս կինոնկարն արդեն բազմաթիվ կարծիքներ է հավաքել, բազմաթիվ խոսակցությունների առիթ ստեղծել: Եվ բնական էր այն անհամբերությունը, որով ասուլիսի էին եկել լրագրողները:

Ասուլիսը սկսվեց մեկ ժամ ուշացումով, որովհետեւ Ատոմ Էգոյանն ու Արսինե Խանջյանը գնացել էին Խոր Վիրապ, ինչպես ասաց տիկին Արսինեն՝ «Արարատն ավելի մոտեն զգալու համար»: Իսկ հետդարձի ճանապարհին բազմաթիվ մարդիկ կանգնեցրել են նրանց տանող մեքենան՝ մի յուրօրինակ «մամլո ասուլիս» անցկացնելու համար: Լրագրողների սպասումի մեկ ժամը ՀՀ կառավարությունը կամ մշակույթի նախարարությունը կարող էին առավել հարուստ եւ նպատակասլաց կազմակերպել, որովհետեւ մամլո ասուլիսին ներկա լրագրողների մի մասն «Արարատը» չէր դիտել, թեեւ 3 օր առաջ «Մոսկվա» կինոթատրոնի ղեկավարությունը որոշ լրագրողների հրավիրել էր ֆիլմի դիտմանը: Կարծում ենք, որ Ատոմ Էգոյանի այս այցը եւ «Արարատի» ցուցադրությունը շատ ավելի մեծ շուքով կարելի էր անցկացնել: Պետք էր միայն միջոցներ գտնել թեկուզ հենց «Մոսկվա» կինոթատրոնի դահլիճը 1 ցուցադրության համար վարձակալել ու կինոդիտմանը հրավիրել բոլոր լրագրողներին: Մի՞թե այսքան քիչ գումար հնարավոր չէր գտնել: Եվ լրագրողներից ոմանք հենց այնպես հարցեր չէին տա եւ կամ սեփական գիտելիքների ցուցադրություն չէին կազմակերպի:

Լրագրողներին հետաքրքրում էին ոչ միայն ֆիլմի հետ կապված ամեն ինչ (նկարահանումներ, առանձին դրվագների ստեղծման հիմքերը, Թուրքիայի կառավարության վերաբերմունքը ֆիլմի նկատմամբ...):

Այս հարցերից շատերի պատասխանն արդեն տրվել է **«Ազգի»** էջերում, ուստի փորձենք մամլո ասուլիսից ներկայացնել այն հատվածները, որոնք նորություն են մեր ընթերցողի համար:

- Թեեւ Կաննի կինոփառատոնում ֆիլմի ցուցադրությունից հետո 10 րոպե անընդհատ ծափահարությունները չէին լռում,- ասաց Ատոմ Էգոյանը,- սակայն ինձ համար անչափ կարեւոր էր ֆիլմի ցուցադրությունն այստեղ՝ Երեւանում:

Հենց այս խոսքերի համար արժեր շատ ավելի մեծ շուքով անցկացնել «Էգոյանական օրերը» Երեւանում:

Ի դեպ, հաճախ է խոսվում կինոռեժիսորի ազգանվան ճիշտ տարբերակի մասին:

1960 թ. ամռան կեսին Եգիպտոսում բնակություն հաստատած հայ գաղթականների՝ Հովսեփ եւ Շուշան Եղոյանների ընտանիքում ծնված Ատոմ որդին ծնողների հետ 1963-ին տեղափոխվում է Կանադա: Կինոբեմադրիչի կենսագրությունում նշված է. «Կանադայի Բրիտանական Կոլումբիա նահանգի Վիկտորիա քաղաքում վերահաստատված Եղոյաններն իրենց ազգանունը փոխեցին Էգոյանի»:

1992 թ. Էգոյանը ստեղծում է «Օրացույց» (Calendar) ֆիլմը, որի նկարահանման աշխատանքների մի մասը կատարվում է Հայաստանում: Բնական է, որ հայերի եւ Հայաստանի հետ Էգոյանի կապը սոսկ «Արարատով» չի հաստատվում:

«Արարատը» ստեղծվել է անկախ ճանապարհով, որեւէ կինոստուդիա այս ֆիլմի մենաշնորհն ունենալ չի կարող:

Հետաքրքրասեր լրագրողներին ամեն ինչ էր հետաքրքրում, նաեւ՝ Ատոմ Էգոյանի եւ Արսինե Խանջյանի անձնական աշխարհը: «Ես օրհնություն եմ համարում իմ ամուսնությունը Արսինեի հետ», ասաց Ատոմը:

Այս մի քանի օրը բավականին լեցուն ու հագեցած են եղել կինոռեժիսորի եւ նրա տիկնոջ համար: Մամլո ասուլիսից հետո նրանք խոստացան **«Ազգի»** համար առավել ընդարձակ հարցազրույց տալ: Իսկ մինչ այդ, երեկ մեկ անգամ եւս դիտեցինք «Արարատը», որը խորհրդածություն է մեր մասին ու մեզ համար: Եվ քանի որ այդ խորհրդածությունը բարձրաձայն է ասված, ուստի բնական է այսքան մեծ հետաքրքրությունը ֆիլմի նկատմամբ:

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

ԱՄՆ

Հայ երգի դեսպանը Ֆրեզնոյում

Վիլյամ Սարոյանի քաղաքում հայտնի անուն «Չուգասզյան նվագախումբն» իրավ հայ երգի դեսպանն է, որի յուրաքանչյուր համերգ տոն է դառնում ոչ միայն հայրենակիցների, այլեւ օտար ունկնդիրների համար: Նման մի իրադարձություն կարելի է համարել այն համերգը, որը խումբը տվել է Ֆրեզնոյի իսպանախոս համայնքի համար քաղաքի Դաունթաուն թաղամասի գեղեցիկ Արթ Ամերիկաս Սութդոր Փլազա սրահում: Սա մեկն է այն ծրագրերից, որը մեր հայրենակից Ջոն Չուգասզյանի ղեկավարած խումբը պատրաստել է Կալիֆոռնիայի երկու քաղաքների՝ Ֆրեզնոյի եւ Սան Ֆրանցիսկոյի ոչ հայախոս հանդիսականների համար. այն է՝ նրանց ներկայացնել հայկական ժողովրդական երգն ու նվագը:

Մամուլի վկայությամբ, համերգը «լավ տպավորություն է թողել իսպանախոս համայնքի վրա, որը մինչ այդ ծանոթ չէր հայկական երաժշտությանը: Հանդիսականները շատ զարմացել եւ խանդավառվել էին լսելով այդ տեսակի երաժշտական կատարումը»:

«Մոլորակ» շաբաթաթերթը մասնավորապես գրում է, որ «ունկնդիրները հմայվել էին երաժշտական գործիքների հնչյուններով եւ երաժիշտների փայլուն կատարումներով: Մարդիկ արտահայտում էին իրենց հուզմունքը ինքնակամ ռիթմիկ ծափահարություններով, թխկթխկացնելով եւ

մարմնի զանազան պարային շարժումներով: Սրահում անընդմեջ տարածվում էին «բրավո», «չտեսնված, հոյակապ, գերազանց երաժշտություն է» արտահայտությունները»:

Համերգն սկսվելուց առաջ անսամբլը ներկայացրել է եւ «Ֆրեզնո քաղաքի բանալի» պատվո պարգեւը հանձնել քաղաքի խորհրդի նախագահ Հենրի Փերեան, որը, դիմելով հանդիսականներին, ասել է. «Մեզ համար մեծ պատիվ է, որ այսպիսի արժեքավոր նվագախումբն աշխատում է եւ համերգներով ներկայանում այս համայնքում»:

Նվագախմբի հիմնադիրներն ամուսիններ Ջոն եւ Բարբարա Չուգասզյաններն են, որոնցից առաջինը նվագում է մի քանի գործիքներ, իսկ երկրորդը խմբի միակ երգչուհին է: Համերգային ծրագիրը բաղկացած է հայկական ժողովրդական երգերից, հայ աշուղների եւ կոմպոզիտորների ստեղծագործություններից: Դրանց թվում՝ Ջոնը, որ արմատներով Սեբաստիայից է (ծնվել է Նյու Յորքում), հատուկ տեղ է հատկացնում պատմական Հայաստանի այդ հատվածի կորած երգերին, որոնք ինքն է որոնել ու փրկել մոռացությունից եւ այժմ էլ շարունակում է որոնումները:

Նվագախումբը 8 տարեկան է՝ բաղկացած պրոֆեսիոնալ երաժիշտներից, որոնց թվում քիչ չեն Երեւանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի շրջանավարտները: 1999 թ. ամռանը նվագախումբը հրավիրվել է մասնակցելու «Մեկ ազգ, մեկ մշակույթ» համահայկական փառատոնին՝ համերգներով հանդես գալով Հայաստանում եւ Լեռնային Ղարաբաղում, որի համար էլ պարգեւատրվել է ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարարության հուշամեդալով:

Ջոն Չուգասզյանն ավելի քան 40 տարի ծանոթ անձնավորություն է ԱՄՆ հայկական երաժշտական շրջանակներում, միաժամանակ նկարահանվել է մի քանի տասնյակ կինոֆիլմերում:

ԱՆԻԿ ՍԱՆԹՐՅԱՆ
Արմենպրեսի թղթակից,
«Ազգի» համար

1000-ԱՄՅԱԿ

«Անիի հազարամյա փառքը»

Տասնամյակների ընթացքում հայ ժողովուրդը մշտապես հառելով իր հայացքը դեպի Արարատ լեռն ու սահմանից այն կողմ գտնվող հայրենի հողերը, բաղձալի մի հույս է փայփայում, թե մի օր անցնելով Արաքսն ու Ախուրյանը, ծնկի է իջնելու եւ փարվելու է սեփական հողին: Սա մեկ մարդու ցանկություն չէ, այլ՝ մի ողջ ժողովրդի:

Հազար ու մեկ տարիներ են մեզ բաժանում 1001 թվականից: Անիի Մայր տաճարի օծումից ի վեր ճարտարապետական այս գոհարի հանդեպ ուշադրությունը չի թուլանում արդեն 1000 տարիներից ավելի: Թեեւ այն նվիրված է Ս. Աստվածածնին, բայց հայտնի է իբրեւ Անիի տաճար եւ իբրեւ այդպիսին դարձել է

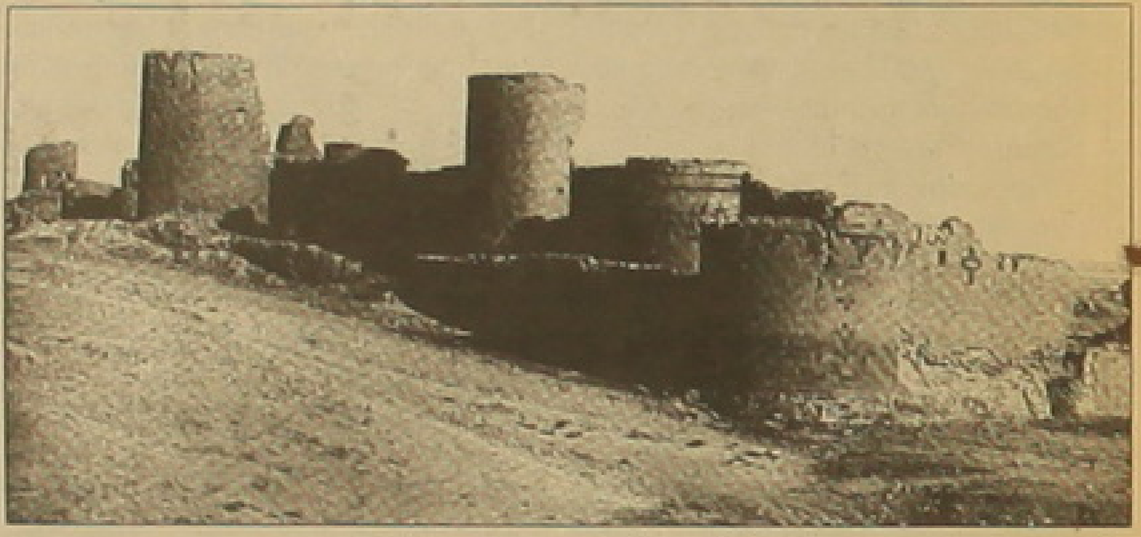

հայոց մայրաքաղաքի խորհրդանիշը: Տաճարի տեղն ընտրված է հատուկ ուշադրությամբ՝ Ախուրյանի ձորի մոտ, Աշոտյան եւ Սմբատյան պարիսպների միջեւ, որ տեսանելի լինի ամեն կողմից: 989 թ. Սմբատ Բ թագավորի օրոք կատարվում է Անիի Մայր տաճարի հիմնարկեքը: Իսկ կառուցումն ավարտվում է նրա եղբոր՝ Գագիկ Ա Շահնշահի կնոջ՝ Կատրանիդե թագուհու ջանքերով: Տաճարի ճարտարապետն է եղել Տրդատը:

Անին ունի հույսի հարատեւության խորհուրդ, իսկ հայի համար Անին ուրիշ խորհուրդ ունի: Յուրաքանչյուրիս համար այն սրբավայր է, դրախտավայր, անշիջելի հիշողություն: Հայի սրտից ելնող ու դեպի սիրտը գնացող զարկերակ է այն: Անին հայոց պատմության դառնագույն դասն է, սրտակեղեք ողբը: Անիի Մայր տաճարի օծման 1000-ամյակին նվիրված մի շարք միջոցառումներ (գիտաժողովներ, ցուցահանդեսներ, համերգներ) են նախաձեռնել Օշականի Ս. Մեսրոպ Մաշտոց դպրատունը, Շիրակի մարզպետարանը՝ Ամենայն հայոց կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ-ի բարձր հովանավորությամբ: Սեպտեմբերի 22-ին Ս. Էջմիածնի Մայր տաճարում Ս. պատարագի մատուցմամբ սկիզբ դրվեց հանդիսությունների շարքին: Պատարագիչն էր կաթողիկոսարանի դիվանապետ Արշակ վարդապետ Խաչատրյանը, որն իր քարոզի ընթացքում պատշաճորեն անդրադարձավ միջոցառումների ծրագրին:

Վեհարանում Վեհափառ հայրապետի նախագահությամբ եւ հայրապետական օրհնությամբ բացվեց լիագումար նիստը: Անիին նվիրված մի շարք ուշագրավ ելույթներով հանդես եկան Շահե արք. Աճեմյանը, Մեսրոպ արք. Աշճյանը, Նավասարդ եպս. Կճոյանը, Ֆրանսիայից Կլոդ Արմեն Մութաֆյանը, Վարազդատ Հարությունյանը եւ Համբարձում Մինասյանը: Գիտաժողովը հաջորդ օրն աշխատանքները շարունակեց Օշականի դպրատանը: Պսակ դրվեց Մեսրոպ Մաշտոցի գերեզմանին: Տեղի ունեցավ հատուկ ժամերգություն, որի ժամանակ աղոթեցին այն բոլոր թագավորների ու ճարտարապետների, քարգործ վարպետների հոգու հանգստության համար, որոնց ջանքերով տաճարի կառուցումն իրականացավ:

Գիտաժողովն իր աշխատանքները շարունակեց դպրատան երկու մասնաճյուղերում՝ «Անիի հոգեւոր կյանքը» եւ «Անիի անցյալն ու ներկան» թեմաներով: Հնչած 33 գիտական զեկուցումները շատ ուշագրավ էին ու շոշափում էին հին ու նոր բոլոր հիմնահարցերը՝ կապված Անիի Մայր տաճարի հետ: Ուշագրավ է նաեւ «Անին հայ գրականության մեջ» ելույթը (զեկուցող՝ Սամվել Մուրադյան), որը մի անդրադարձ էր դարերի հոլովույթում, տարբեր ժամանակներում, աշխարհաքաղաքական տարբեր պայմաններում դրսեւորվել են նոր մոտեցումներ, գաղափարական ու գեղագիտական նոր ընկալումներ: Յուրաքանչյուր հաջորդ յուրացրել է նախորդների ստեղծագործական փորձը եւ մինչեւ Հովհ. Շիրազի Անին պատկերող բանաստեղծությունների ու պոեմների ծնունդը, արդեն կային լուրջ ավանդույթներ ու նախադրյալներ: Հիշենք Ն. Շնորհալու հոյակապ «Ողբ Եդեսիոյ» պոեմը, Խ. Աբովյանի «Վերք Հայաստանի» վեպը, Ղ. Ալիշանի «Ողբամ զքեզ, Հայոց աշխարհ», Պ. Դուրյանի, Դ. Վարուժանի, Ավ. Իսահակյանի եւ այլոց ստեղծագործությունները: Անդրադարձ եղավ «Տիրամայր» տաճարի կերտվածքին, ներկայիս հետազոտական աշխատանքների, նաեւ «Անի-Երեւույթ միջազգային պատմամշակութային արգելոց» ստեղծելու մասին (զեկուցող՝ Լավրենտի Բարսեղյան), ուր նշվում էր, որ 1970 թ. հայ ճարտարապետության լավագույն մասնագետներից մեկը՝ Պաոլո Կունեոնին, առաջին անգամ հարց բարձրացրեց, որպեսզի Անին ընդգրկվի ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի համաշխարհային ժառանգության ցուցակում: Նա հանդես գալով մի շարք հոդվածներով, առաջարկում է տարբեր երկրների եւ Թուրքիայի մասնագետների համատեղ ջանքերով ձեռնարկել Անիի հնագիտական տարածքի ամբողջական չափագրությունները, հուշարձանների ցուցակագրումը եւ հաշվառումը, շարունակել պեղումները եւ հուշարձանների վերականգնումը:

Այսօր գիտաժողովը կշարունակի իր աշխատանքները ԳԱ ակադեմիայի երկու սրահներում:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Երկու հայ չեմպիոն, բայց ոչ Հայաստանի դրոշի ներքո

Մոսկվայում ավարտվեց հունահռոմեական ոճի ըմբշամարտի աշխարհի 47-րդ առաջնությունը: Ցավոք, Հայաստանի ընտրանին գլխավոր մարզիչ Լեւոն Ջուլֆալակյանի գլխավորությամբ չկարողացավ խառնվել մեդալների համար մղվող մրցավեճին: Մրցագորգ դուրս եկած մեր վեց ըմբիշներից եւ ոչ մեկին չհաջողվեց դառնալ մրցանակակիր: Բայց, այնուամենայնիվ, հայ 2 ըմբիշներ կանգնեցին պատվո պատվանդանի ամենավերին աստիճանին՝ արժանանալով չեմպիոնի ոսկե մեդալի: Խոսքն իրենց գերազանց դրսեւորած օլիմպիական խաղերի կրկնակի չեմպիոն, Եվրոպայի չեմպիոն, Բուլղարիայի դրոշի ներքո հանդես եկող Արմեն Նազարյանի (60 կգ) եւ Շվեդիան ներկայացնող Արա Աբրահամյանի (84 կգ) մասին է: Իսկ թիմային հաշվարկով հաղթանակ տոնեցին Ռուսաստանի հավաքականի ըմբիշները:

Մասնագետների կարծիքով, 60 կգ քաշային կարգում հաղթողի հիմնական հավակնորդներ էին համարվում Արմեն Նազարյանը, կուբացի Ռոբերտո Մոնզոնը եւ ուզբեկ ըմբիշ Դիշոդ Արիպովը: Հայ ըմբիշն արդարացրեց մասնագետների սպասելիքները գերազանց անցկացնելով իր բոլոր գոտեմարտերը: Եզրափակիչում Նազարյանը 3-0 հաշվով հաղթեց լեհ Վլոդզիմիր Զավադսկուն եւ առաջին անգամ հռչակվեց աշխարհի չեմպիոն:

84 կգ քաշային կարգում, ըստ մասնագետների, չեմպիոնի կոչումը վիճարկողների թվում պետք է լինեին Արա Աբրահամյանը, թուրք Համզա Եռլիկայան եւ Մուխրան Վախթանգաձեն (Վրաստան): Արա Աբրահամյանն էլ իրեն գերազանց դրսեւորեց: Վճռորոշ գոտեմարտը նա շահեց ռուսաստանցի Ալեքսանդր Մենշչիկովից (3-1): Վերջինս կիսաեզրափակիչում բացարձակ առավելությամբ հաղթել էր 2001 թ. աշխարհի գավաթակիր եգիպտացի Մոհամեդ էլ Ֆասահին: Հանձին Մենշչիկովի, Արա Աբրահամյանին բավականին լուրջ մրցակից էր բաժին ընկել: Ռուս ըմբիշը 1998 թ. աշխարհի չեմպիոնն է: Արան կարողացավ կոտրել մրցակցի դիմադրությունը եւ արժանի հաղթանակ տոնեց:

Արա Աբրահամյան

66 կգ քաշային կարգում աշխարհի անցյալ տարվա չեմպիոն Վաղինակ Գալստյանը չկարողացավ պաշտպանել իր տիտղոսը: Ոսկե մեդալի արժանացավ շվեդ Ջիմի Սամուելսոնը, որը եզրափակիչում հաղթեց ադրբեջանցի Ֆարիդ Մանսուրովին (3-0): 55 կգ քաշային կարգում Հայաստանը ներկայացնող Աշոտ Խաչատրյանը կիսաեզրափակիչում պարտվեց ապագա չեմպիոնից՝ ռուսաստանցի Հեյդար Մամեդալիեւից, որը վճռորոշ գոտեմարտը շահեց Թուրքմենստանի ներկայացուցիչ Նեպես Գուկուլովից (3-0):

74 կգ քաշային կարգում մասնագետների կանխատեսումները չիրականացան: Չեմպիոնի կոչման հավակնորդներից մեկը՝ վրաց ըմբիշ Բադրի Խասայան պարտվեց ռուսաստանցի Վարդերես Սամուրգաշեւից: 96 կգ քաշային կարգում հաջողությունն ուղեկցեց թուրք ըմբիշ Մեխմեթ Օզալին, որը հաղթեց եգիպտացի Կարամ Մոհամեդ Իբրահիմին (3-1): Եվ վերջապես, ծանր քաշային կարգում աշխարհի չեմպիոնի կոչումը նվաճեց ամերիկացի Դրեմիլ Բայերսը, որը պարտության մատնեց հունգարացի Միխալի Դիկ-Բարդոշին (3-0): Բրոնզե մեդալին արժանացավ ռուսաստանցի Յուրի Պատրիկեեւը, որը հաղթեց հույն Քսենոֆոն Կոուտսիոուբասին (3-1):

Հայաստանցի 6 ըմբիշներից բոլորից հաջողը Աշոտ Խաչատրյանի (55 կգ) եւ Լեւոն Գեղամյանի (84 կգ) մրցելույթներն էին, որոնք գրավեցին 4-րդ տեղը: Աշոտը 3-րդ տեղի համար պայքարում պարտվեց իրանցի ըմբիշից, իսկ Լեւոնը կիսաեզրափակիչում զիջեց ապագա չեմպիոն Արա Աբրահամյանին:

Աշխարհի առաջնության օրերին Մոսկվայում անցկացվեց սիրողական ըմբշամարտի միջազգային ֆեդերացիայի կոնգրեսը, որում նոր նախագահ ընտրվեց Ռաֆայել Մարտինետին: Նա ֆեդերացիայի նախագահի պաշտոնում փոխարինեց Միլան Էրցեգանին, որը 30 տարի շարունակ գլխավորել է ֆեդերացիան:

Վերելք Արագած

Հայաստանի Հանրապետության Անկախության օրվան նվիրված ավանդական արշավը, որը ղեկավարում էին միջազգային կարգի սպորտի վարպետ Ստեփան Մուրադյանը, լեռնագնաց Տիգրան Ներսիսյանը, Պետրոս Չախալյանը, սպորտի վարպետներ Մարտին Մարտիրոսյանը, Էդմոնդ Մարտիրոսյանը, կազմակերպել էր հանրապետական լեռնագնացների «Արագած» ակումբը՝ Մելքոն Պապյանի գլխավորությամբ:

2 օրվա ընթացքում արհեստավարժ լեռնագնացները հաղթահարեցին ոչ միայն 4 գագաթները, այլեւ արշավեցին շրջակա ջրվեժները եւ լճերը: Սիրողները հաղթահարեցին Արագածի հարավային եւ արեւմտյան գագաթները:

Վերելքում «նորամուծություն» էր տողերիս հեղինակի գիշերային արշավը հարավային գագաթ առանց ազդանշանային, լուսային, սպորտային հանդերձանքի: Ճիշտ է, լուսինը պայծառ լուսավորում էր, բայց ցանկացած պահի եղանակը կարող էր կտրուկ փոխվել եւ վերելքը կապված էր մեծ ռիսկի հետ:

Վերելքի մասնակիցները, որոնց թիվը անցնում էր 100-ից, հաղթահարեցին բոլոր դժվարությունները եւ գիշերեցին իրենց իսկ տեղադրած վրաններում:

Արեւոտ, պայծառ եղանակը նպաստեց ըմբոշխնելու քառագագաթ «Արագածի» ալպյան բարձունքները եւ այնտեղից տեսնելու Արարատի գագաթների վեհությունը:

ՖԵԼԻՔՍ ՉՈԲԱՆՅԱՆ
Վերելքի մասնակից, Հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի դասախոս, «Խաչատուր Աբովյան» ակումբի ղեկավար

Օլիմպիադայի հյուրերը կտեղավորվեն «լողացող հյուրանոցներում»

2004 թ. Աթենքում կայանալիք ամառային օլիմպիական խաղերի ժամանակ օվկիանոսային մի շարք խոշոր նավեր կվերածվեն «լողացող հյուրանոցների»: Այս մասին հայտարարել է օլիմպիադայի կազմկոմիտեն: Այդ հյուրանոցներում կտեղավորվեն օլիմպիադայի հյուրերը: Օվկիանոսային նավերից ամենախոշորը՝ «Մերի II թագուհին», որի երկարությունը 345 մ է, բարձրությունը՝ 80 մ, ունի 15 տախտակամած եւ 1100 համարներ: Նավի բարձրությունը գերազանցում է քանհարկանի շենքի բարձրությունը, իսկ քաշը 19 անգամ գերազանցում է էյֆելյան աշտարակի քաշը: Այդ նավի կողքին կտեղավորվեն եւ մյուս «լողացող հյուրանոցները»՝ հնգաստղանի «Օլիմպիան», «Վոյաջերը», «Էքսպլորերը», «Կաունտեսը», «Ամստերդամը» եւ չորսաստղանի «Ռոտերդամը»: Ընդհանուր առմամբ այդ նավերում տարբեր կարգի 6600 համարներ կան, որոնցում կարող են բնակվել 13200 հյուրեր՝ չհաշված 5 հազար հոգուց բաղկացած նավերի անձնակազմը:

Ինչպես նշել է Հունաստանի վարչապետ Կոստաս Սիմիտիսը, կառավարությունը ստիպված է եղել վարձակալել նավերը, քանի որ հյուրանոցներում տեղերի քանակը բավարար չէ օլիմպիադայի հյուրերին սպասարկելու համար: Հունաստանի կառավարությունը մտադիր է նաեւ հատուկ ուշադրություն դարձնել օլիմպիական խաղերի անվտանգության ապահովմանը: Այդ նպատակով կհատկացվի 600 մլն եվրո:

Հարավսլավացի լեգեոներներ «Արարատում»

Երեւանի «Արարատի» կազմը վերջերս համալրել են հարավսլավացի 3 լեգեոներներ, որոնք իրենց նորամուտը նշեցին առաջնության 14-րդ տուրում «Լեռնագործի» հետ խաղում: 26-ամյա Նենադ Ռադացան դարպասապահ է, 21-ամյա Պրեդրագ Բլագոեւիչը կիսապաշտպան, իսկ 30-ամյա Սրջան Ալեքսիչը մարզիչների կարծիքով պետք է ամրապնդի թիմի պաշտպանական օղակը: Հիշեցնենք, որ մինչ հարավսլավացի ֆուտբոլիստների ժամանելն «Արարատում» հանդես էին գալիս նիգերիացի 2 լեգեոներներ՝ Էլուկվու Էզուկամը եւ Մոնդայ Էտուվեն:

Ռոնալդոն ցանկանում էր խաղալ «Բարսելոնում»

Բրազիլացի ֆուտբոլիստ Ռոնալդոյի փաստաբան Խոսեպ Օրիոլան սենսացիոն հայտարարություն է արել, ըստ որի Ռոնալդոն իրականում ցանկացել է խաղալ ոչ թե «Ռեալում», այլ «Բարսելոնում»: Բրազիլացի ֆուտբոլիստը հանդիպել է «Բարսելոնի» նախագահ Խոան Գասպարի հետ եւ քննարկել տեղափոխման պայմանները: Գործարքն արդեն պետք է կայանար, սակայն վերջին պահին անսպասելիորեն դրան խոչընդոտել է «Բարսելոնի» գլխավոր մարզիչ Լուի վան Գալը:

Օրիոլան նաեւ հայտնել է, որ Ռոնալդոն տեղափոխման համար «Ինտերին» պետք է 4 մլն եվրո վճարեր, իսկ «Բարսելոնում» նրա աշխատավարձն ավելի ցածր էր լինելու, քան ներկայումս նա ստանում է «Ռեալում»:

ԸՆՏՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՇԱՐ

Պատանիները հուսախաբ արեցին

Ֆուտբոլի Հայաստանի մինչեւ 17 տարեկանների պատանեկան հավաքականն անհաջող հանդես եկավ Իսլանդիայում կայացած Եվրոպայի առաջնության ընտրական մրցաշարում: Մեր պատանիները Շվեյցարիայի, Իսլանդիայի եւ Իսրայելի հավաքականների հետ մրցախաղերում չկարողացան հաջորդ փուլի ուղեգիր նվաճել, թեեւ մինչ մրցաշարի մեկնարկը շատերը մեծ սպասելիքներ ունեին հավաքականից: Մեր ընտրանին եզրափակեց ընտրական մրցաշարի աղյուսակը: Առաջին խաղում հավաքականը 1-2 հաշվով զիջեց շվեյցարացիներին, ընդ որում առաջինը հաշիվը բացել էին մեր ֆուտբոլիստները (Կարլ Լոմբե): Հույս կար, որ գոնե իսրայելցիների հետ խաղում մեր պատանիներին կհաջողվեր շտկել դրությունը: Սակայն այդ խաղում էլ ՀՀ հավաքականը զիջեց մրցակցին (2-3): Մեր թիմից 2 գոլի հեղինակ դարձավ Էդգար Մանուչարյանը: Փաստորեն, 2 տուրից հետո մեր պատանիները կորցրեցին հաջորդ փուլ մտնելու հնարավորությունը: Ավարտական խաղում հայ պատանիները ոչ-ոքի (1-1) ավարտեցին խաղը իսլանդացիների հետ: Իսկ ուղեգիրը նվաճեցին Շվեյցարիայի եւ Իսրայելի պատանեկան հավաքականները:

Այո, հերթական անգամ մեր ֆուտբոլիստներն անհաջող ելույթ ունեցան միջազգային ասպարեզում: Ճիշտ է, եթե տարիներ առաջ մեր պատանեկան հավաքականներն ընտրական մրցաշարերում զիջում էին խոշոր հաշիվներով, ապա այժմ պարտվեցին համառ մրցապայքարում: Ինչեւէ, այս անգամ էլ սպասելիքները չարդարացան: Իսկ դրանք շատ բարձր էին: Ֆեդերացիայի նախագահ Ռուբեն Հայրապետյանի կարծիքով, մեր պատանիները նույնիսկ կարող էին հավակնել Եվրոպայի չեմպիոնի տիտղոսին: Հետաքրքրական է միայն, թե ինչի՞ վրա էր հիմնված նման լավատեսությունը: Չէ՞ որ բոլորիս է հայտնի հայկական ֆուտբոլի ցածր խաղամակարդակը, մանկապատանեկան ֆուտբոլում տիրող իրավիճակը:

Եզրափակիչում Ռուսաստանն ու Ֆրանսիան են

Հայտնի դարձան թենիսի Դեւիսի գավաթի եզրափակիչ հանդիպման մասնակիցները: Նոյեմբերի 29-ից դեկտեմբերի 1-ը Ֆրանսիայում պատվավոր մրցանակը կվիճարկեն տանտերերի եւ Ռուսաստանի հավաքականի թենիսիստները: Այդ իրավունքը նրանք նվաճեցին հանգստյան օրերին կայացած կիսաեզրափակիչ մրցախաղերում:

Ռուսները Մոսկվայում 3-1 հաշվով պարտության մատնեցին արգենտինացիներին, որոնց կազմում հանդես էր գալիս Դավիթ Նալբանդյանը: Ռուսաստանի հավաքականին հաղթական առաջին միավորը պարգեւեց Եվգենի Կաֆելնիկովը, որը համառ ու անզիջում մրցավեճում պարտության մատնեց Գաստոն Գաուդիոյին (3-6, 7-5, 6-3, 2-6, 8-6): Հաղթարշավը շարունակեց Մարատ Սաֆինը, որից ավելի կարճ ժամանակ պահանջվեց Խուան Իգնասիո Չելային հաղթելու համար (6-7, 7-5, 7-5, 6-1): Արգենտինացի թենիսիստները վրեժխնդիր եղան զուգախաղում: Դավիթ Նալբանդյանն ու Լուկաս Առնոլդը չափազանց սուր մրցակցությունում հաղթեցին Կաֆելնիկով-Սաֆին զույգին (6-4, 6-4, 5-7, 3-6, 19-17): Կիսաեզրափակիչ հանդիպման ելքը կարող էր վճռել մրցումների վերջին օրը կայացած Սաֆին-Նալբանդյան մրցախաղը: Ռուս թենիսիստը վերելքով անցկացրեց հանդիպումը եւ հաղթական վերջակետ դրեց մրցակցությանը (7-6, 6-7, 6-0, 6-3)՝ ժամկետից շուտ եզրափակիչի ուղեգիր պարգեւելով իր թիմին:

Նույնպիսի սցենարով ընթացավ նաեւ Ֆրանսիա-ԱՄՆ կիսաեզրափակիչ հանդիպումը: Առաջին երկու մրցախաղերից հետո ֆրանսիացիները հանդիպումը շահում էին 2-0 հաշվով: Առնո Կլեմանը հաղթեց Էնդի Ռոդիկին (4-6, 7-6, 7-6, 6-1), իսկ Սեբաստյան Գրոժանը պարտության մատնեց Ջեյմս Բլեյքին (6-4, 6-1, 6-7, 7-5): Ամերիկացիներին հաջողվեց շահել զուգախաղը. Միքայել Լլոդրա/Ֆաբրիս Սանտորո-Ջեյմս Բլեյք/Թոդ Մարտին՝ 6-2, 6-7, 6-2, 4-6, 4-6: Սակայն 4-րդ մրցախաղում Գրոժանը հաղթեց Ռոդիկին (6-4, 3-6, 6-4, 6-4) եւ ֆրանսիացիներին եզրափակիչի ուղեգիր պարգեւեց: Կլեման-Բլեյք հանդիպումն այլեւս ոչինչ չէր վճռում: Հաղթեց ամերիկացին (6-4, 6-3):

Միքայելյանը զիջեց Բովինային

Շվեյցարիայում բնակվող Մարի-Գայանե Միքայելյանը հաջող հանդես եկավ կանադական Քվեբեկ քաղաքում անցկացված թենիսի մրցաշարում՝ հասնելով եզրափակիչ: Վճռական խաղում Միքայելյանը զիջեց ռուսաստանցի Ելենա Բովինային (3-6, 4-6): Կիսաեզրափակիչում Միքայելյանի մրցակցուհին իտալուհի Սիլվիա Ֆարինա-Էլիան էր: Հայ թենիսիստուհին հաղթեց 7-6, 6-1 հաշվով: Իսկ Բովինան եզրափակիչի ուղեգիր նվաճեց իր հայրենակցուհի Անաստասիա Ռոդիոնովայի նկատմամբ հաղթանակի շնորհիվ (6-1, 6-0):

Վճռական մրցախաղերն առջեւում են

Չինաստանում ընթացող բասկետբոլի կանանց աշխարհի առաջնությունում շարունակվում են 2-րդ փուլի հանդիպումները: Քառորդ եզրափակիչի ուղեգիր նվաճեցին նաեւ Իսպանիայի եւ Հարավային Կորեայի բասկետբոլիստուհիները: Իսպանուհիները 81-67 հաշվով պարտության մատնեցին Հարավսլավիայի ընտրանուն: Այդ խաղում հաղթողներից աչքի ընկավ Ամայա Վալդեմորոն, որը վաստակեց 18 միավոր: Կորեայի բասկետբոլիստուհիները հաղթեցին լիտվացիներին (76-70): Գերազանց արդյունքի հասավ Սուն Մին Ջուն (42 միավոր): Ռուսները հաղթեցին Կուբայի ընտրանուն (81-66) եւ այժմ քառորդ եզրափակիչում կմրցեն չինացիների հետ:

Սաբոնիսը վերադարձավ «Պորտլենդ»

Լիտվացի բասկետբոլիստ Արվիդաս Սաբոնիսը մեկամյա ընդմիջումից հետո կրկին վերադարձավ բասկետբոլի ազգային ասոցիացիայի «Պորտլենդ» ակումբ, որի հետ երկարաժամկետ պայմանագիր է կնքել: Սաբոնիսը, որի 38-ամյակը կլրանա այս տարվա դեկտեմբերին, «Պորտլենդում» 6 տարի հանդես է եկել: 2001/01 թթ. մրցաշրջանում նա միջինը մեկ խաղում իր թիմին 10,1 միավոր էր պարգեւում: Այդ տարվա առաջնության ավարտից հետո նա որոշեց ակումբի հետ պայմանագրի ժամկետը չերկարաձգել:

Էջը պատրաստեց
ԱՇՈՏ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆԸ

ՓԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԴՊՐՈՑ

РА СГУ — МАДИП

Ռուս-հայկական ժամանակակից հումանիտար ինստիտուտը (Մոսկվայի ժամանակակից հումանիտար ինստիտուտի երեւանյան բաժանմունքը) կազմակերպել է լրացուցիչ բարձրագույն մասնագիտական կրթության ուսումնական հաստատություն

«ՓԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԴՊՐՈՑ»

Դպրոցի ղեկավարն է փաստաբան ՌՈՒԲԵՆ ՌՇՏՈՒՆԻՆ:

Դպրոց կարող են ընդունվել բարձրագույն իրավաբանական կրթություն ունեցող անձինք՝ անկախ ավարտած ԲՈՒՀ-ի կարգավիճակից, տարիքից եւ աշխատանքի վայրից:
Դպրոցն ունի ցերեկային եւ երեկոյան բաժիններ:
Ուսուցումը վճարովի է՝ 2 տարի:
Փաստաթղթերը ընդունվում են ամեն օր, ժ.11-17-ը՝ Իսահակյան 30 հասցեով, հեռախոսներ 56-90-68, 56-90-69, ֆք. 40-55-28:

ՈՐՈՆՈՒՄ

«Բոլոր քաղաքացիներին եւ կազմակերպություններին. քաղ. Նիկոլայ Պուգաչովի Մարմաջյանի (ծնված 10.11.1963 թ.) վերջին հայտնի հասցեն՝ ք. Երեւան, Սունդուկյան փող., 17 շենք, բնակ. 48, գտնվելու վայրի մասին տեղեկություններ ունենալու դեպքում զանգահարել Արաբկիր եւ Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքների առաջին ատյանի դատարան՝ 24-01-61 հեռախոսահամարով»:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Սույն թվականի հոկտեմբերի 4-ին, ժամը 14:00-ին Երեւանի քաղաքապետարանի «Կենտրոնական դիսպետչերական» ՊՓԲԸ-ում տեղի կունենա ընկերությանը պատկանող Սեբաստիա 45 հասցեում գտնվող անշարժ գույքի (շենք) օտարման աճուրդը:
Աճուրդին մասնակցելու հայտերն ընդունվում են մինչեւ հոկտեմբերի 1-ը, ժամը 18:00-ն, Ն. Տիգրանյան 17 հասցեում գտնվող «Կենտրոնական դիսպետչերական» ՊՓԲԸ-ում:

ԱՃՈՒՐԴԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ՄԻԺԻ
ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ԵՎ ԺՈՂՈՎՐԴԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ - ՀԿ

N(o)vib

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԻԺԻ -ն ՆՕՎԻԲ նիդեռլանդական կազմակերպության հետ համագործակցաբար իրականացվող ծրագրի շրջանակներում հրավիրում է երիտասարդ մանկավարժների եւ ուսուցիչների
(մինչեւ 35 տարեկան) մասնակցելու
«Մարդը, իրավունքը եւ հասարակությունը Հայաստանում. Քաղաքացիական հասարակության ձեւավորման եւ մարդու իրավունքների պաշտպանության արդի տեսանկյունները» եւ «Ժողովրդավարությունը Հայաստանում. ժողովրդապետությո՞ւն, թե՞ իշխանություն ժողովրդի վրա»
թեմաներով անվճար դասընթացների, որոնց ավարտին մասնակիցները կստանան հավաստագրեր եւ կներգրավվեն ՄԻԺԻ-ի ապագա միջոցառումներին:

Հետաքրքրվողները մանրամասների համար կարող են դիմել ՄԻԺԻ կենտրոն մինչեւ ս.թ. հոկտեմբերի 15-ը:

Հասցե՝ Այգեձոր 4/1, Երեւան, Հայաստանի Հանրապետություն, 375019
հեռ. 26 47 12
էլ.փոստ: idhr @arminco.com; idhr@web.am

☎ 529353 — Անվճար ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Կենտրոն համայնքի թիվ 140 մսուր-մանկապարտեզը հայտարարում է 2-7 տարեկան երեխաների ընդունելություն: Գործում են տարբեր խմբակներ: Հասցե՝ Թումանյան 3, հեռ.՝ 56 30 60:
- **Վաճառվում է** 3 սենյականոց բնակարան Գայդարի 97 շենք, բն. 42, 9/4: Հեռ.՝ 262444: Գինը՝ 18.000 դոլար:
- **Վաճառվում է** 1 սենյականոց բնակարան Նորքի 1 զանգվածում, Գայի պողոտա, 92 շենք, բն. 26: Հեռ.՝ 644264: Գինը՝ 5500 դոլար:
- **Կվարձեմ տարածք քաղաքի կենտրոնում** գրասենյակի համար, մինչեւ 150 դոլար, լուսավոր, վերանորոգված: Հեռ.՝ 454086, ժամը 13.00-ից հետո:
- **Միջազգային ռուսական կազմակերպությունը հրավիրում է աշխատանքի 18-ից բարձր տարիքի մարդկանց**, հասցեն՝ Սարյան 33, բն. 1, հեռ.՝ 55-31-46, Լոֆի:
- **Վաճառվում է** ռուսական գրականություն՝ «Библиотека мировой литературы для детей» (56 գիրք), Вл. Даль «Толковый словарь живого великорусского языка», «Библиотека приключений» (20 հատոր), Ռուս դասական գրողների հատորյակներ (Պուշկինի, Օստրովսկու եւ այլն), «Жизнь животных», «Словарь иностранных слов», ռուսական մասնագիտական հանրագիտարաններ եւ այլ մասնագիտական գրքեր: Զանգահարել՝ (09) 42-36-99, (023) 2-22-31:
- **Վաճառվում է** գերմանական 4/4 ջութակ աղեղով եւ ֆուտլյարով: Հեռ.՝ 625034, Գինը՝ 200 դոլար:
- **Վաճառվում է** Օշականում 900 մ² տնամերձ հողամաս: Գինը՝ պայմանագրային: Հեռ.՝ 344071:
- **Բուժում կազմակերպությունը** գործարար մարդկանց (25-60 տարեկան) հրավիրում է աշխատանքի: Հասցեն՝ Ազաթանգեղոսի 7, մուտք II, 2-րդ հարկ, բն. 31: Հեռ.՝ 527304, 351961, Անուշ:
- **Վաճառվում է էլեկտրական տպիչ մեքենա** ռուսերեն տեղնաշարով: Գինը՝ 50 դոլար: Հեռ.՝ 629579:

Բաց հասարակության ինստիտուտի օժանդակության հիմնադրամի հայաստանյան մասնաճյուղ (ԲՀԻՕՀՀՄ)

ԲՀԻՕՀՀՄ-ը հայտարարում է մրցույթ Բուլղարիայի ամերիկյան համալսարանում սովորելու կրթաթոշակի համար:
Անհրաժեշտ է.
- լինել Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացի,
- դպրոցն ավարտած լինել մինչեւ մյուս տարվա օգոստոսը,
- չլինել բարձրագույն ուսումնական հաստատության ուսանող:

Չորս տարի սովորելուց հետո համալսարանը շնորհում է բակալավրի աստիճան հետեւյալ մասնագիտություններով՝

ամերիկագիտություն, բիզնեսի կառավարում, ինֆորմատիկա, տնտեսագիտություն, անգլերեն լեզու, եվրոպագիտություն, պատմություն, ժուռնալիստիկա/զանգվածային հաղորդակցություն, մաթեմատիկա, քաղաքագիտություն/միջազգային հարաբերություններ:

Դիմումներն ընդունվում են մինչեւ ս. թ. դեկտեմբերի 13-ը:
Լրացուցիչ տեղեկությունների եւ դիմումների համար դիմել ԲՀԻՕՀՀՄ հետեւյալ հասցեով՝
Երեւան, Պուշկինի 1, բն. 2, հեռ. 542119, 541719, 543901
www.osi.am, e-mail: panaida@osi.am

FULBRIGHT

FULBRIGHT SCHOLAR PROGRAM

Applications are now being accepted for the 2003/2004 Fulbright Scholar Program. The mission of the Fulbright Scholar Program is to increase mutual understanding between the people of the United States and people of other countries. The program provides an opportunity to pursue scholarly work in American universities.

Candidates must possess a Doctoral Degree (or equivalent professional training and experience) at the time of application, and English proficiency to conduct research in the United States. Preference is given to those without recent experience in the United States.

Candidates will be considered in the following fields:

◆ Political Science, Economics, Social Science, International Relations, Journalism and Law.
◆ American Studies (History, Literature, Society and Culture of the United States).
◆ Chemistry, Public Health and Medicine.

Application forms may be obtained from the Public Affairs Office at the U. S. Embassy, Baghramian str. 18, or at the IREX office at the Union of Architects, Baghramian str. 17, 3 rd floor. Application forms may also be downloaded from the Embassy homepage: www.arminco.com/embusa.

Completed applications must be submitted to Anahit Khachatryan, Cultural Affairs Assistant, Public Affairs Office, U. S. Embassy, at 52-98-25 or 52-70-10, ext: 4477, or to IREX office at 56 37 81. Interviews of the candidates selected by the Fulbright Commission will be scheduled in early december.

Application deadline is November 8, 2002.

USAID կողմից ֆինանսավորվող FINCA կազմակերպությունը հայտարարում է մրցույթ ներքին աուդիտորի թափուր տեղի համար

FINCA Small Loans-Big Changes

Ներկայացվող պահանջներն են՝
- բարձրագույն տնտեսագիտական կամ ֆինանսական կրթություն
- համակարգչային ծրագրերի (Word, Excel) լավ տիրապետում
- ռուսերենի գերազանց եւ անգլերենի բավարար իմացություն

Դիմումների ներկայացման վերջին ժամկետը հոկտեմբերի 1-ն է:
Անհրաժեշտ տեղեկությունների համար զանգահարել՝
58-48-63, 54-55-31, 54-55-32
Մեր հասցեն է՝ Երեւան, Ազաթանգեղոսի փ. 2ա («Սպարտակ» մարզադպրոցի հարեւանությամբ):

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

1991 թ. արտադրության սպորտ. OPEL KALIBRA ավտոմեքենա, վազքը՝ 180.000, գույնը՝ կարմիր, SONY մագնիտոֆոն, էլեկտրական ապակիներ, անվտանգության համակարգ, ABC արգելակներ (բորտ կոմպյուտեր) եւ ավտոմատացված համակարգ:
Մաքսազերծված է: Հեռ.՝ 09423833

Armex
Հայաստանի Ֆոնդային Բորսա
Armenian Stock Exchange
ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԳՆԱՆՇՈՒՄ

2002 թ. սեպտեմբեր 23-ի առեւտրային նստաշրջան

Թողարկող Issuer	Համ.** ABBR	Ցուցակ Listed	Առք* Bid: լավագույն գին Best price	Առք* Bid: միջ. կշռ. գին Avg. price	Առք* Bid: ընդամենը Total qnt.	Վաճառք* Ask: լավագույն գին Best price	Վաճառք* Ask: միջ. կշռ. գին Avg. price	Վաճառք* Ask: ընդամենը Total qnt.	Կատարված գործարքներ Transactions: նվազ. գին Day low	Կատարված գործարքներ Transactions: առավ. գին Day high	Կատարված գործարքներ Transactions: միջ. կշռ. գին Avg. price	Կատարված գործարքներ Transactions: արժ. թղթ. ընդամենը Total qnt.	Կատարված գործարքներ Transactions: ծավալը Volume
[illegible]	ARMJ	B	1,000.0	1,000.0	10								
[illegible]	ASHBPH	B											
[illegible]	EKOQ	B	400.0	400.0	10	58,000.0	58,000.0	7					
[illegible]	ELUS	B	990.0	990.0	10								
[illegible]	EMKFCO	B	500.0	500.0	30								
[illegible]	ERAZ	B	1,990.0	1,990.0	10								
[illegible]	ERKB	B	1,500.0	1,500.0	10								
[illegible]	HASH	B	100.0	100.0	100								
[illegible]	HELM	B											
[illegible]	HKBL	B	2,000.0	2,000.0	10	36.0	36.0	5,868	36.0	36.0	36.0	32,004	1,152,144.0

[illegible] www.armex.am
© Armex

Արժեթղթերի գնման/վաճառքի համար դիմել Հայաստանի Ֆոնդային Բորսայի անդամ բրոքերային ընկերություններին

Ալրոբրոք ՍՊԸ
ք. Երեւան, Կոմիտաս 22/50
Հեռ.՝ 222725, 278469
Ալիխանյան Բրոքեր ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Գ.Լուսավորչի 48ա
Հեռ.՝ 41206
Ալինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ռոստովյան 21, բն. 41
Հեռ.՝ 454112
Ալս Էրգրումցի ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Տիգրան Մեծի 71/27
Հեռ.՝ (051) 22422
Ամերիա Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Բաղրամյան պող. 6, բն. 2
Հեռ.՝ 524040, 524140
Այտի Բրոկ Դիլ Տրաստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Հալաբյան 47, բն. 31
Հեռ.՝ 348837, 277814
Արդշինբրոք ՍՊԸ
ք. Երեւան, Թումանյան 28/20
Հեռ.՝ 542674
Արժեթղթերի Կենտրոն ՍՊԸ
ք. Երեւան, Զաքիյան 8/19
Հեռ.՝ 581578, 566448
Արմբրոկ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Կորյունի 19/1
Հեռ.՝ 542125
Երեւան-Բրոքեր ՍՊԸ
ք. Երեւան, Թումանյան 32/16
Հեռ.՝ 544657, (09)400699
Էյ-Բի Սեքյուրիթիզ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Մաշտոցի 40ա/1
Հեռ.՝ 532815
ԷՍ ԿԱԲՐՈՔ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Գայի պող. 57, բն. 15
Հեռ.՝ 640804
Էտալոն Ինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Հանրապետության փող.49/2
Հեռ.՝ 620600
Կապիտալ Ինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ագաթանգեղոսի 7
Հեռ.՝ 526417, 569680
Մ.Գ.Ս. ՍՊԸ
ք.Գյումրի, Աբովյան 242-1
Հեռ.՝ 23109, 30868
Պրիվատ Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան,Նալբանդյան 50/26
Հեռ.՝ 521812, 528778
Ռենեսա ՓԲԸ
ք. Երեւան, Վարդանանց 13
Հեռ.՝ 544527
Վինկո ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ամիրյան 24/5
Հեռ.՝ 531805
Տոնտոն ՍՊԸ
ք. Երեւան, Դեղատան 2
Հեռ.՝ 545477, 545407

«Ազգ» տպագրատուն, Երեւան, Բաղրամյան 70ա. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության՝ 23. 09. 2002 Գինը՝ 100 դրամ